ARHITECTVRA

TRIMESTRIAL DE ARHITECTURA SI ARTA PLASTICA

SOCIETATE A ARHITECTILOR ROMANI

IVLIE

1938

ACADEMIA DE ARHITECTURA BIBLIOTECA

Revista apare sub auspiciile
SOC. ARHITECŢILOR ROMANI
STR. EPISCOPIEI No. 2
BUCUREŞTI
In localul căreia sunt instalate
Redacţia şi Administraţia

Comitetul de redacţie este alcătuit din D-nii :

Arh. IOAN C. ROŞU
„ PANDELE ŞERBANESCU
„ IOAN I. BERINDEY
„ STAVRI OPARI

Revista îşi păstrează vechii colaboratori

Telefon 3.57.28

Arhitectura Capitalei

S'a scris, s'a vorbit şi s'au făcut critici, în parte îndreptăţite, asupra arhitecturei Capitalei, din ultimele două decade.

De netăgăduit că arhitectura Capitalei, de după războiu, nu este cea care ar fi trebuit să fie. Vina nu este numai a arhitecţilor ; — s'au, poate, vina cea mai mică este a arhitecţilor, cari s'au lăsat influenţaţi de clienţii lor şi încurajaţi de indiferenţa oficialităţii.

Arhitectura a fost şi este înfăţişarea spaţială a specificului unui popor şi a caracteristicii unor vremuri. Se poate tăgădui că arhitectura Capitalei nu reprezintă specificul populaţiei şi nu poartă pecetia vremii care a creat-o ?

Am eşit din războiu cu hotarele ţării lărgite, dar oare cum dezorientaţi asupra rostului şi rolului fiecăruia dintre noi, cu privire la viitor.

Această dezorientare a stăpânit insul, colectivitatea şi autoritatea, favorizând împrumutarea unor concepţii şi forme de viaţă streine nu numai de trecutul nostru dar şi de nevoile prezentului şi viitorului nostru. Am împrumutat nu numai bani dela streini ci mai ales obiceiuri şi gusturi. Particularul s'a socotit în nota zilei şi cerinţa modei să imite tot ce-i strein ; iar autoritatea adică oficialitatea, a fost prea mulţumită să găsească deagata şi să adopte măsurile aplicate de alţii.

Epoca de după războiu, se caracterizează, pentru noi românii, printr'o imitare, servită şi umilă, a tot ce a fost strein şi mai ales francez. Românul avea două patrii : România, de care abia şi-aducea aminte şi Franţa la care se gândea şi după care ofta totd'auna.

Ideile generoase, cu libertatea, egalitatea şi fraternitatea, pentru toţi pripăşiţii de peste graniţă, a transformat Capitala noastră într'un oraş cosmopolit, în care chiar, dacă populaţia românească a rămas majoritară puterea economică, financiară şi cu influenţă în rosturile politice, a trecut în mâinile acestor streini.

Casele şi grădinile boerilor români, din Capitala ţării, au fost cumpărate de proaspeţii înbogăţiţi. Adică de cei ce, neluând parte la războiu l'au putut specula din dosul frontului ; aşa ca după încheerea păcii, să se găsească destul de înstăriţi şi întăriţi, ca să poată specula apoi mizeria şi lipsurile lăsate de războiu.

Aceştia au cumpărat, au parcelat şi au ridicat palatele şi casele lor de rapport, în Capitala ţării. Şi cum n'aveau nimic cu sufletul şi trecutul românesc, nu puteau face arhitectură românească. Autoritatea municipală, care trebuia să îndrumeze şi controleze arhitectura primului oraş al ţării, nu putea să intervină, fiind-că s'ar fi călcat principiul sfintei democraţii, al „drepturilor omului", provocând supărarea Parisului, Genevei şi complicaţii naţionale şi internaţionale. Statul, cu celelalte autorităţi, n'a avut o politică de construcţii.

Rămâneau puţinii români, să se gândească la arhitectura românească. Dintre aceşti puţini, cari au putut construi, persoanele în legături de afaceri şi interese cu streinii, nu îndrăsneau să aibă alte gusturi decât ale acestora ; iar cele oficiale sau cu speranţe de oficializare, nu se puteau pune în dezacord cu „spiritul vremii".

Arhitecţii nu puteau face mai mult, căci arhitectura, până la 1932, era o profesiune liberă şi libertară, putând fi practicată şi îmbrăţişată de oricine.

Aşa încât şi streinii, cetăţeni sau necetăţeni, cu şcoală sau fără şcoală, puteau face architectură. Şi dacă nu se putea cere celor ce construiau anumite obligaţii privind arhitectura, cu atât mai puţin li s'ar fi putut cere să angajeze arhitecţi români.

Dela 1932 s'a reglementat exercitarea profesiunii de arhitect, dar aplicarea acestei reglementări, ca ori ce început, a mers încet şi greu, cu concesii şi excepţii isvorâte din anumite stări de fapt, cari, pentru câtva timp, nu pot aduce o prea simţită îmbunătăţire a situaţiei.

Iată cum am ajuns la această arhitectură, care nu e cel puţin franţuzească. Arhitectură internaţională, adică fără Patrie şi fără nici un Dumnezeu; —dar „în spiritul vremii", — în spiritul celor ce au desfiinţat şi Patria şi pe Dumnezeu.

Ce facem cu arhitectura Capitalei pe viitor ?

Să punem oare care ordine în mentalitatea oamenilor şi în simţul de răspundere al autorităţilor, spre a scăpa de influenţa spiritului vremii — şi pentru a putea aplica altă pecetie, aceia a specificului românesc, peste arhitectura Capitalei noastre.

Şi cum Capitala este centru motor al manifestaţiilor de pe tot cuprinsul ţării, exemplul său va consstitui, pentru România, a doua întregire. Intregirea românilor în acelaş cuprins de simţire şi manifestare românească.

Arhitect I. D. ENESCU

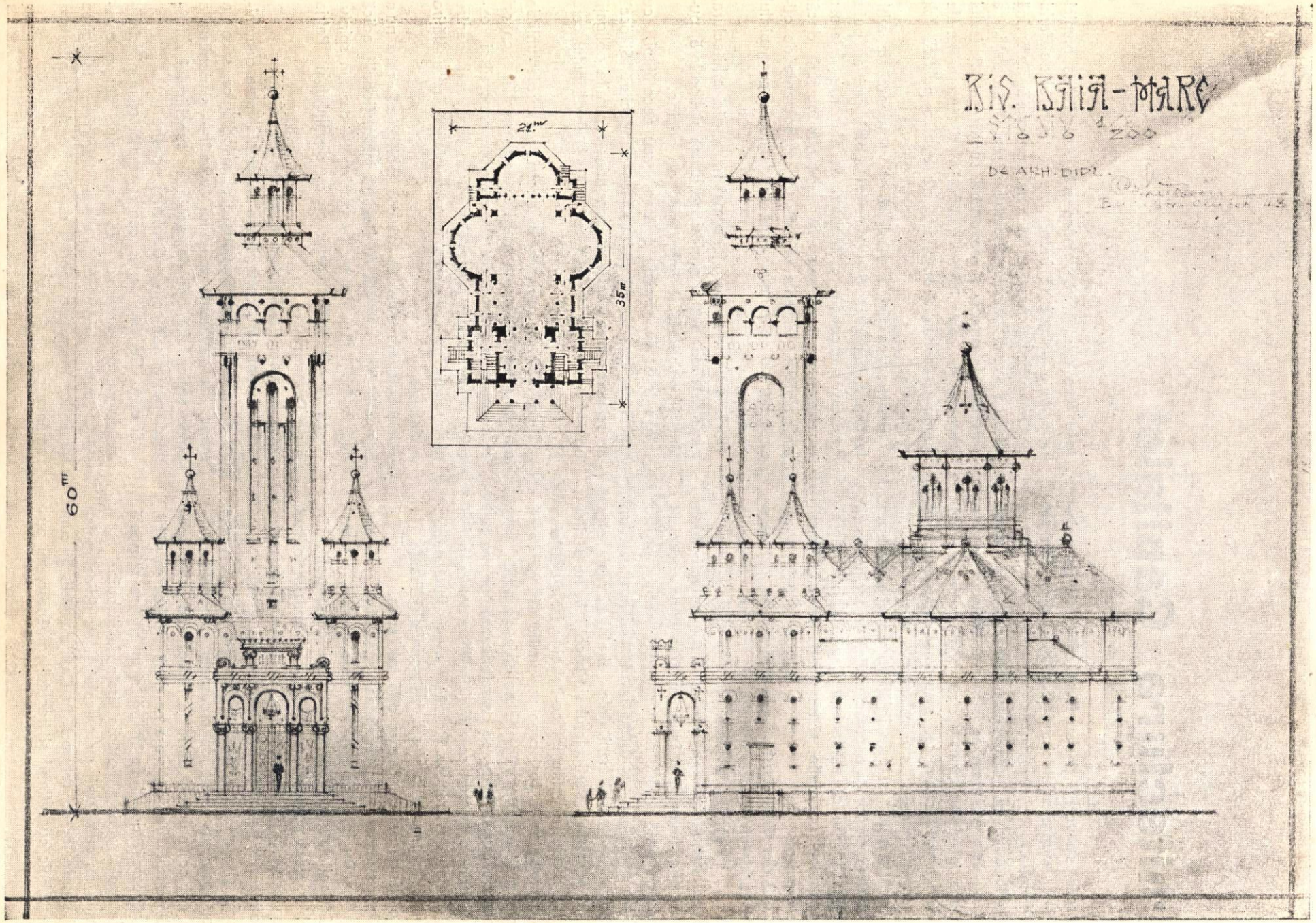

Arhitect Gh. Liteanu

Localuri de învățământ

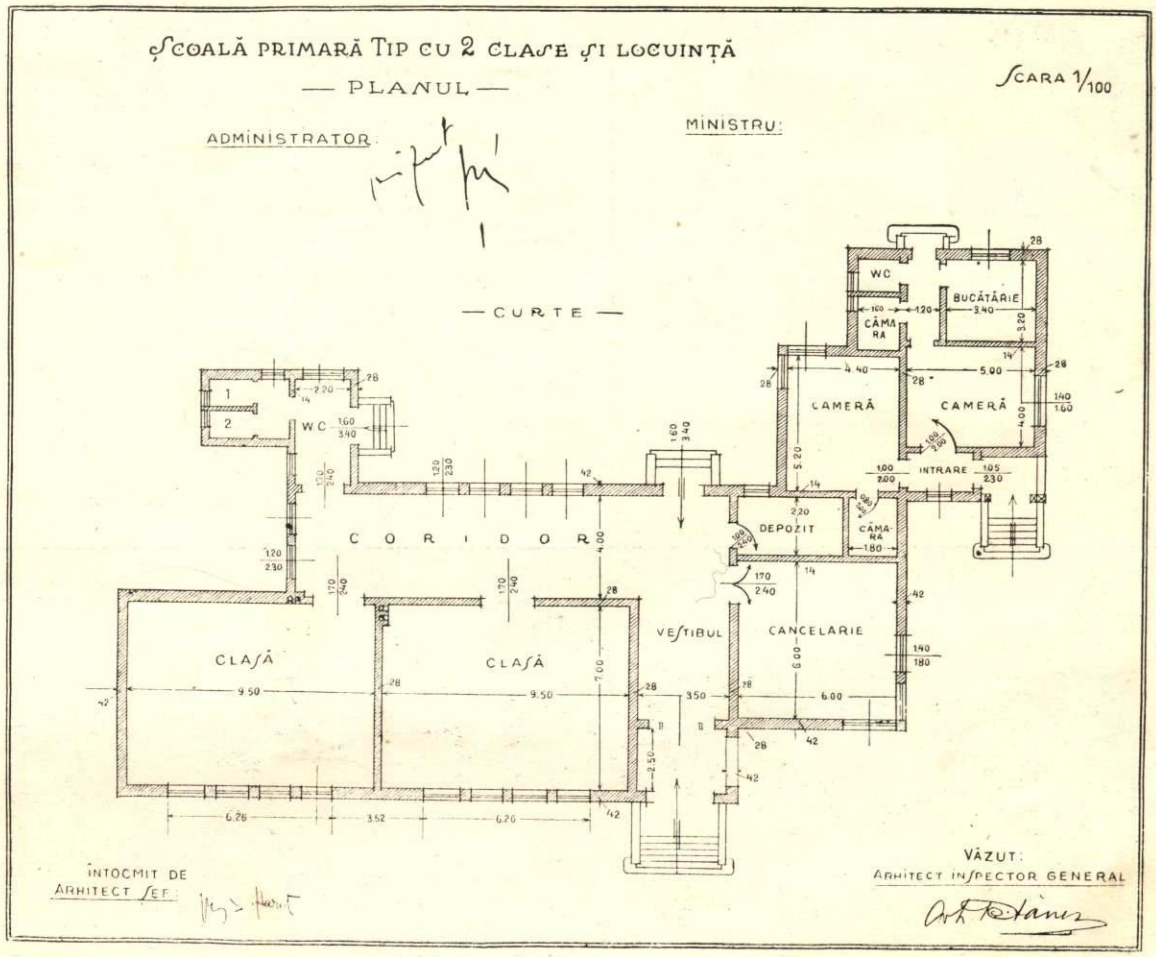

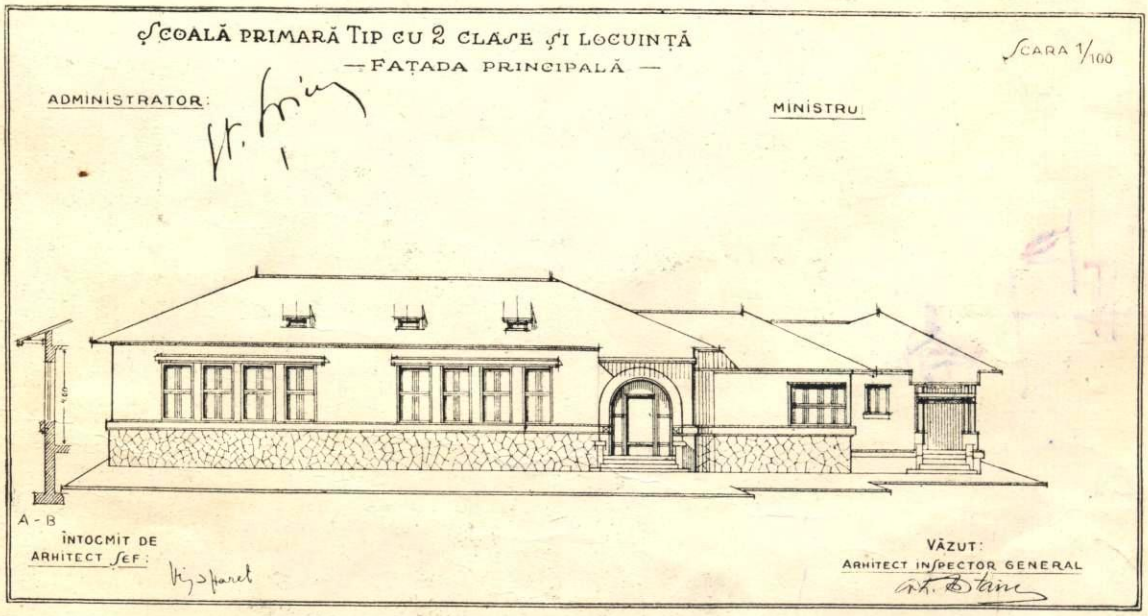

FACULTATEA DE ARHITECTURĂ BIBLIOTECA

In ultimii ani se observă o deosebită importanță pe care Statul și Administrațiile locale o acordă **confortului școlar.**

Cei cari trec granița mai des, au prilejul să viziteze localuri noi de școală și să constate de fiecare dată o altă inovație. Preocuparea esențială stă în a face

Fig. 1

cât mai plăcut și cât mai folositor efortul ce se cere în școală noilor generații.

Realizările obținute nu sunt căutate de nici un fel de dificultăți și totuși nicăeri nu se mai fac construcții greoae pentru școli, fără lumină, fără suprafață și spații reglementate cu circulația incomodă sau cu instalații improprii sau insuficiente.

Soluțiile de altădată unde localurile de școală semănau mai mult a închisori au rămas o scuză pentru vechile posibilități, lăsând loc unei concepții clare și

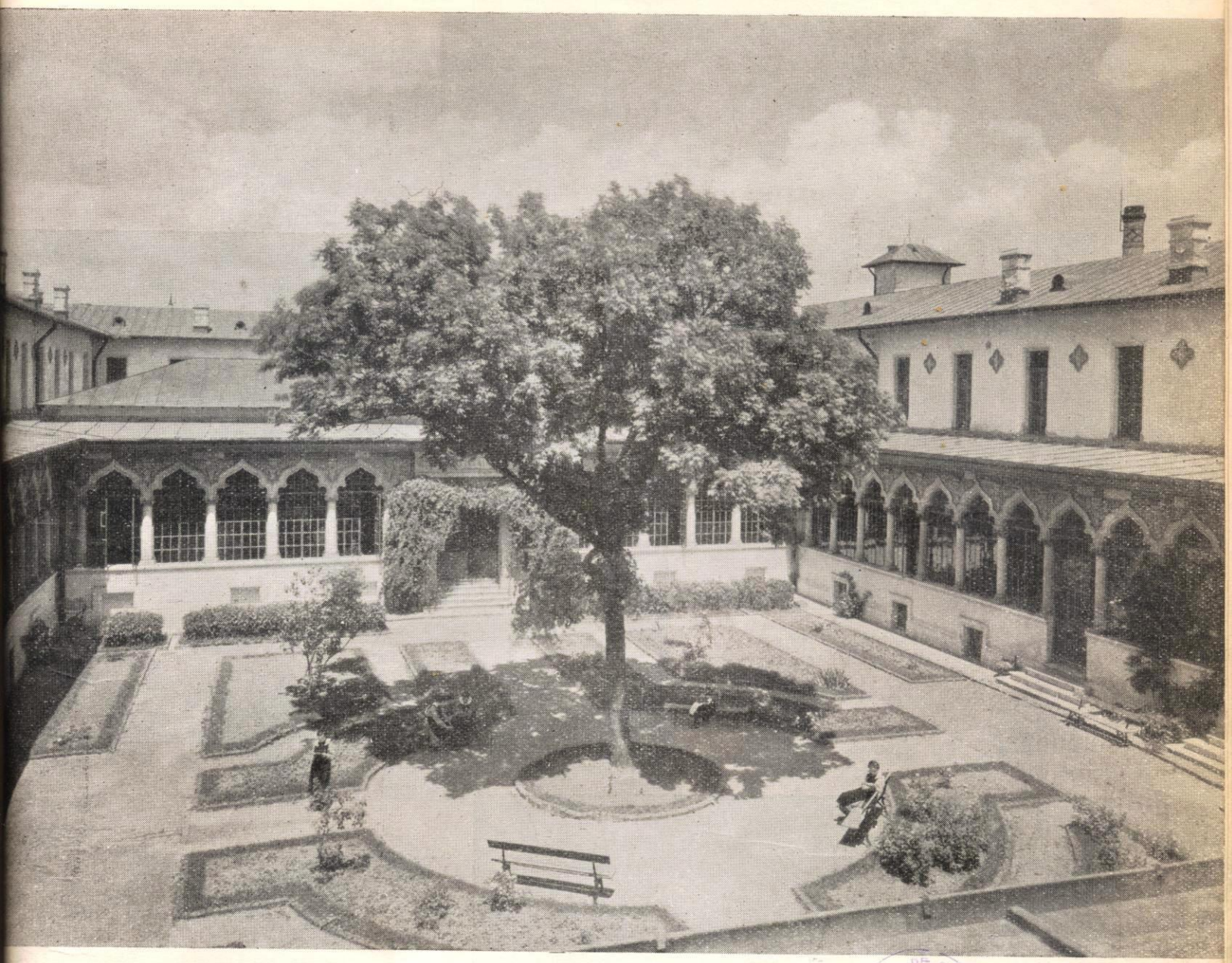

Fig. 3

ACADEMIA DE ARHITECTURA

juste a funcţiunilor cărora localul de şcoală e destinat.

Decoraţia propriu zisă nu mai există, coloritul e simplu şi efectul urmărit este o armonie perfectă între construcţia şcoalei şi verdeaţa squarurilor sau a parcurilor înconjurătoare. Chiar în marile oraşe în mijlocul străzilor strimte cu case înegrite de fum şi de timp, localurile de şcoală sunt adevărate rezervorii de aer şi lumină pentru tineretul care le frecuentează.

Meritul arhitecţilor cari au ajuns la aceste realizări este crescut prin toate dificultăţile ce li se interpun şi uneori sunt chemate să decidă colaborări mai ample, căci obstacolele sunt mari şi soluţiile reglementate cam vechi.

Totdeauna formula regeneratoare de a da **spaţiu şi lumină** cel puţin în şcoală, rămâne la baza progresului.

Cu ocazia expoziţiei ce a avut loc la Londra în primăvara acestui an privitoare la propagarea acestei idei s'a cerut prin oficiul de Turism, secţia respectivă, Ministerului nostru de Educaţie Naţională să trimită o serie de fotografii din şcolile noastre.

Prin bunăvoinţa Domnului P. Alexandrescu Director

Fig. 4

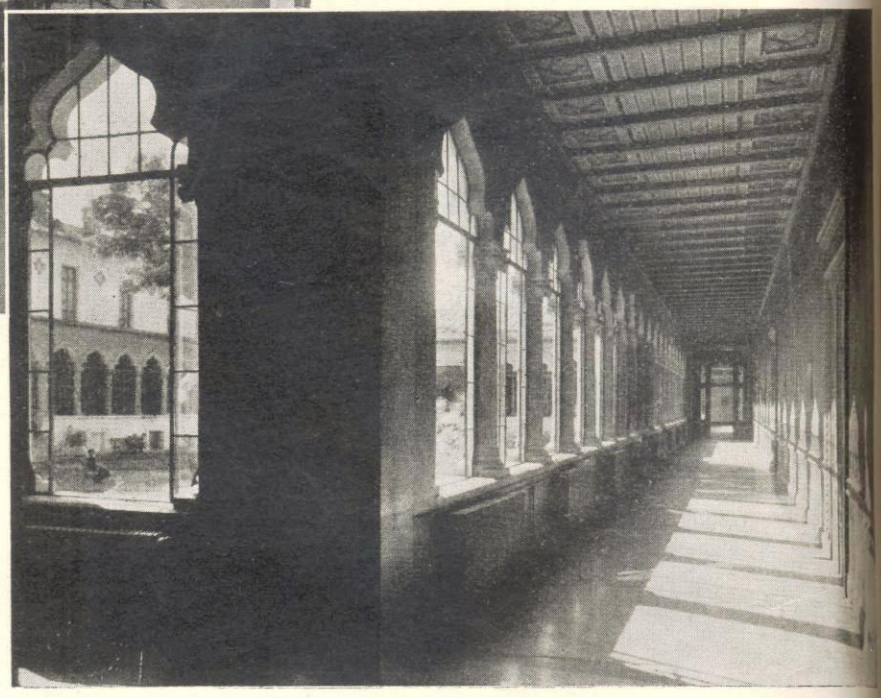

Fig. 5

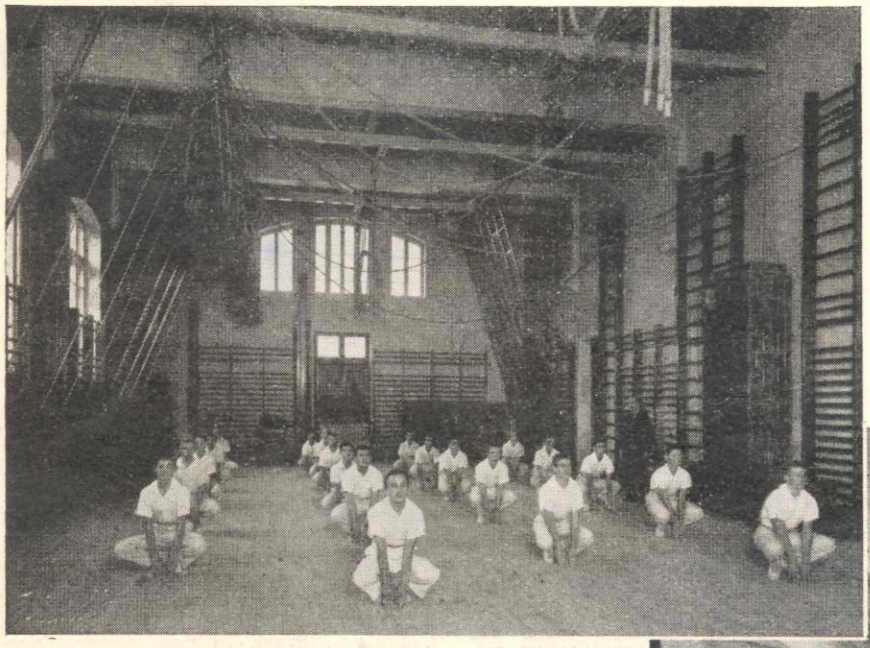

Fig. 11

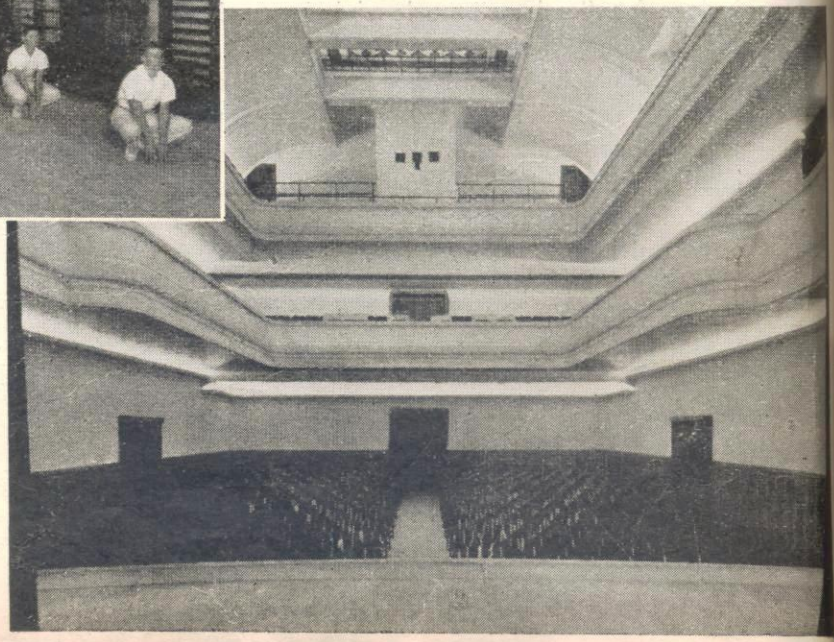

Fig. 7

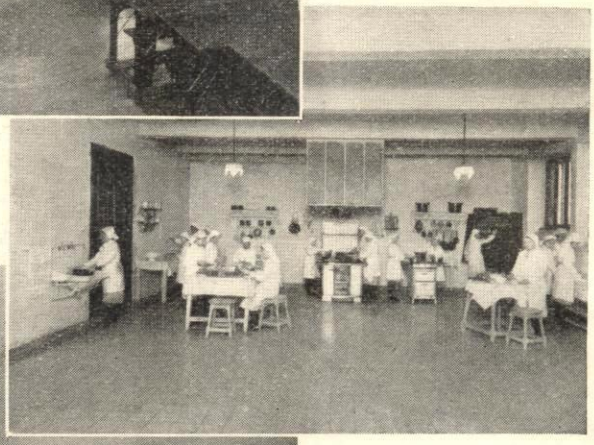

Fig. 8

Fig. 9

ACADEMIA DE ARHITECTURA BIBLIOTECA

Fig. 10

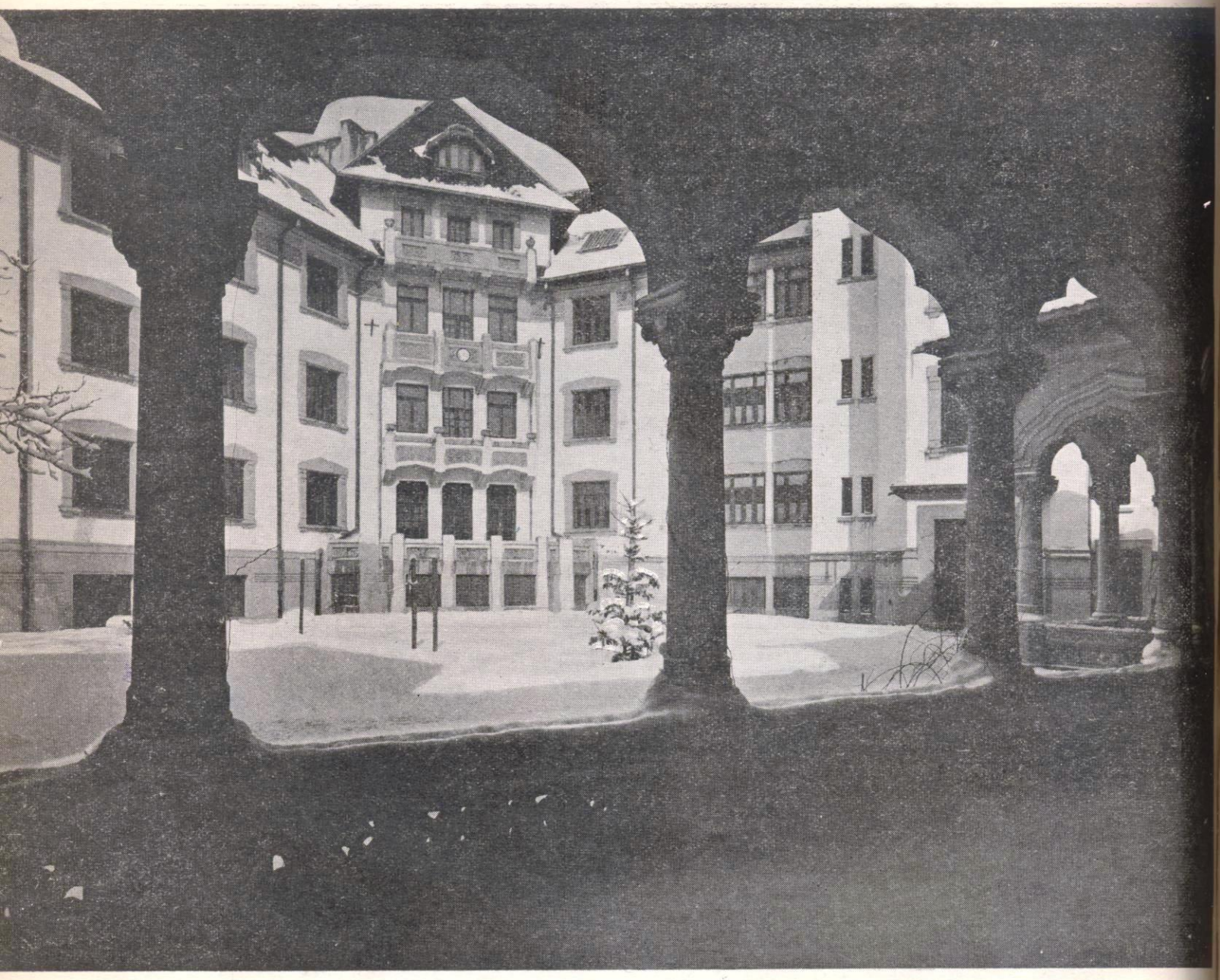

Fig. 6

administrativ al serviciului tehnic din acest Minister putem prezenta aci o serie de clişee din colecţia trimeasă, spre a da printr'o revistă de specialitate o idee de gradul la care se realizează la noi progresele în localuri de şcoli.

Fig. 1—5 reprezintă localul şcoalei centrale de fete din Bucureşti, azi liceul Marica Brâncoveanu construit în 1890 după planurile Maestrului Mincu — localul a fost mărit prin adaosuri între timp, a rămas însă partea veche aproape intactă, reprezintă şi azi o epocă în localul de şcoală românească.

In clişeele prezentate se vede intrarea principală, curtea elevelor în formă de chiostro ca porticele vitrate ca să satisfacă nevoilor climatului nostru şi sufrageria elevelor.

Fig. 6, 7, 8, 9 redau câteva imagini dela Liceul de fete Regina Maria tot din Bucureşti, mult mai nou ca dată de construcţie (1926) cu o populaţie de peste 1000 eleve. O aripă a localului apare pe Bulevardul Brătianu, arteră nouă şi foarte circulată. Localul tinde să crească mereu, sacrificând vizibil, raportul dintre partea construită şi spaţiile libere necesare recreaţiei copiilor.

In seria realizărilor constitue la noi totuşi un ideal la care aspiră multe şcoli din oraşele de provincie. Fotografiile reprezintă : o vedere din curtea principală şi câteva săli de clasă. Fig. 10, 11 şi 12 Liceul de băeţi Mihai Viteazu construit în ultimii ani. Privind faţada ne găsim în plină tradiţie, grijă de decoraţie covârşeşte alte preocupări. — Fotografiile reprezintă curtea centrală şi vederi din sala de gimnastică şi amfiteatrul şcoalei.

Fig. 13

ACADEMIA BIBLIOTECA

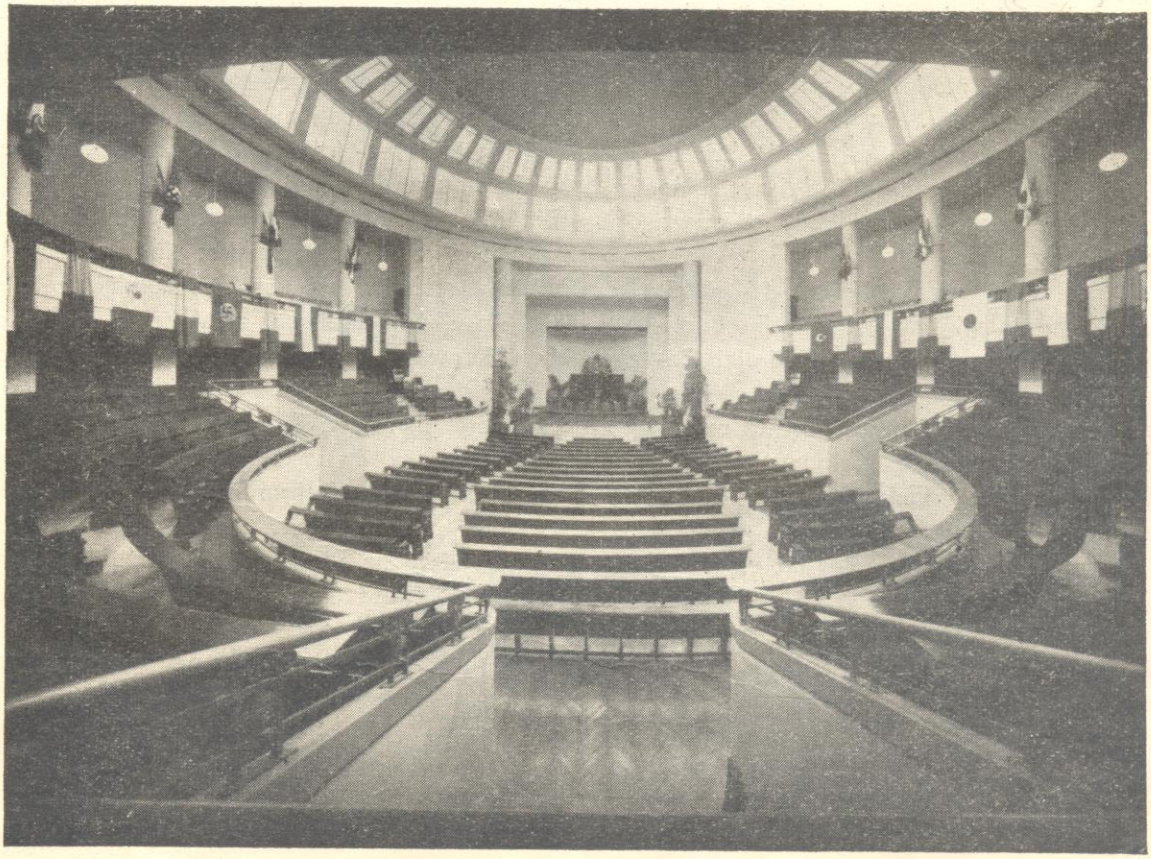

Fig. 14

Fig. 15

Cele câteva vederi de interior, dovedesc că independent de aspect, viaţa în şcoală se face în ritmul vremei, mobilierul e aproape modern şi activitatea elevilor e la înălţimea programelor.

Indârjita economie însă, face din subsoluri banale clase de gospodărie şi din mansarde săli de curs, bine înţeles că în aceste clase copiii nu pot decât să ofteze după aer şi lumină.

Tot în seria fotografiilor prezentate, Nr. 13, 14, şi 15, reprezentând două construcţii universitare din Bucureşti, cari formează punctul de plecare a măreţei Cetăţi Universitare ce va veni.

In soluţia programelor de şcoli, la noi, aceste exemple ocupă locuri de cinste şi sunt desigur realizări a căror lipsuri putându-se experimenta, constitue o garanţie penrtu progresul imediat.

Prin cercetarea amănunţită a localurilor ce ele înfăţişază, s'ar putea ajunge la perfecţionări şi exemplare desăvârşite, cari să oglindească sincer avântul epocei prin care trecem, susţinut de posibilităţile technicei moderne, cari îşi au un loc excepţional în construcţie.

Pentru localurile de şcoli primare, la ţară şi în oraşele de provincie cari nu dispun de posibilităţi materiale deosebite, — Ministerul Educaţiei Naţionale — a avut întotdeauna planuri tip.

Bineînţeles, soluţiile au evoluat, în tot cazul caută să satisfacă nevoile în curs şi se ţin la curent şi cu posibilităţile technice din acele localităţi, relativ întârziate. Tipurile în curs sunt alcătuite în scopul de a se da elevilor clase luminoase, aerisite şi destul de bine încălzite şi posibilitatea de a se mişca în spaţii corespunzătoare, în recreaţiile zilelor mohorâte şi aspre, în timp ce se face în mod obişnuit aerisirea sălilor de clasă. Mai rămân, desigur, multe chestiuni de pus la punct, dar se poate constata din localurile executate pentru şcoli primare în Capitală şi chiar în oraşele de provincie că desăvârşirea dorită se urmăreşte cu înverşunare.

Arhitect VIRGINIA SP. HARET

Interioare în Palatul Creditului Minier

Sala de Consiliu

Cabinetul Directorului General

Ansamblu reuşit de decoraţiune interioară modernă în Palatul Creditului Minier datorit D-lui Brătescu Voineşti unul din puţinii Artişti Decoratori Români care se ocupă activ de decoraţiuni interioare

D-l Arhitect Statie Ciortan, Decanul Corpului Arhitecților, citind darea de seamă la adunarea generală din 23 Ianuarie 1937
de Arh. Van Saanen Algi

Inălțimea clădirilor și strada

Inălțimea clădirilor este factorul caracteristic al unui oraș și în toate timpurile, în special în țările meridionale au avut o predilecție pentru clădirile înalte; din contra, popoarele anglo-saxone au preferat casele joase.

Incetul cu încetul, uniformitatea se stabilește pretutindeni, casele câștigă în înălțime și Londra, care până acuma cinci ani mai avea în plin centru acele pitorești vile particulare respectate împrejurul „Hyde-Parcului" le-a văzut înlocuite cu clădiri cu zece etaje.

Sgârie-nourul din America a apărut în 1889 la Chicago, avea 10 etaje, era însă considerat ca articol de publicitate. Azi turnurile din Manhattan se văd de departe și s'ar putea crede că sunt multe la număr. De fapt sunt două grupe de clădiri, printre care sunt încă multe case joase, astfel că populația urbană din Manhattan nu întrece 200 locuitori la hectar (Parisul are, peste 360). Nu sunt de fapt decât 35 de blocuri gigantice în New-York cel mai mare (Empire State) 102 etaje, 380 metri. Cele din urmă nu depășesc 200 m. înălțime.

Sistemul caselor foarte înalte are chiar acolo adversari.

— Casa înaltă și în special cu multe apartamente sau biurouri, este un obstacol pentru circulație. Unele cartiere din acea cauză suferă, căci densitatea locală devine așa de mare la anumite ore, că strada nu ajunge să cuprindă pe cei ce intră și ies din imobile.

— Casa mare și înaltă supraîncarcă canalizațiile de aducere și evacuare a apelor și nu de rare ori, în modestul nostru București, am constatat în anumite cartiere o lipsă de apă sau o strangulare de canal, datorită conductelor nepregătite pentru a fi astfel încărcate. Este evident, că aceste inconveniente nu pot atinge decât cartierele existente ale orașelor, nu acele ce se creiază din nou, care vor fi prevăzute în raport cu cerințele noui, dar astfel, este cazul azi în București, unde avem case executate după programe noui în cartiere cu rețele vechi.

— Umbra caselor înalte este o cauză de insalubritate pentru vecini.

— Pericolul de incendiu, cu toate gurile ce suntem obligați a face pe etaje și care (fie zis între noi nu primesc apă sub presiune la etajele de sus nefiind branșate pe hydroforul imobilului), rămâne întreg. Peste 5 etaje. focul nu poate fi combătut cu folos de afară. Evacuarea locatarilor este foarte îngreunată și s'a văzut în 1930, în Statele Unite un spital luând foc la etajul 12-lea, iar cei de sus pierând asfixiați de fum.

— Pierdere de timp pentru birourile dela etajele de sus cu toată iuțeala ascensoarelor de azi.

— Costul construcției și al întreținerii compensează ades economia de teren.

Cele mai multe orașe europene au limitat înălțimea în proporția străzilor. La Paris, vechile ordonanțe prevedeau o casă de 20 m. pe o stradă de 10 m. Haussman se oprește la cifra de 20 m. pe arterele mari și această limită de înălțime o păstrează pe arterele mult mai late de 20 m., oprește înălțimea la 5 etaje și închide acoperișul într'un sfert de cerc a cărui rază ar fi cel mult egală cu adâncimea casei. In Europa, peste tot, există o limită care variază între 20 și 25 metri; Bruxelles 21 ; Berlin 22 ; Londra 24 ; Viena 25 ; cifre ades discutate, dar totuși menținute și proectele lui Le Corbusier, care preconiza clădiri de 60 etaje îndepărtate 400 m. una de alte, au rămas în cartoane.

Centrele mari au exprimat întotdeauna dorința de a păstra orașelor existente aspectul lor istoric, de a nu modifica scara clădirilor, care este aceea dictată de monumentele lor glorioase sau religioase. Cum arată o catedrală gotică lângă blocuri înalte, ați văzut adesea. La noi, unde nu avem multe clădiri istorice monumentale și monumentele se creiază acum, să rămânem la limita bunului simț, căutând a stabili un acord armonios între trecut și viitor, bineînțeles este vorba de trecutul care merită a fi păstrat.

Pentru arterele largi principale, croite sau care se vor mai creia, este totuși nevoie de o disciplină de stil. respect al ansamblului și mai ales disciplină de înălțime. Să se caute în operile de arhitectură cât mai puțină discordanță cu clădirile vecine.

— Pentru a remedia aspectului haotic de azi, se impune pentru această epocă de tranziție între ce este și ce va fi, anumite măsuri ce ar trebui respectate de toate primăriile de sectoare.

1. Obligativitatea pentru arterele principale a se clădi până la limita maximă de înălțime reglementată pentru fiecare arteră în parte, neputând fi clădirile nici mai mari nici mai mici decât nivelul stabilit printr'un înveliș limitativ (linie care limitează orice fel de eșitură și care ar evita nenorocirea ce vedem acum, gra-

ție gabaritului la 45 de grade ce permite abuzurile ce vedem când sunt terenurile adânci).

2. Obligativitatea racordărilor estetice cu clădirile existente recente, atât ca înălțime, ordonanță de fațadă, culoare, deschideri și unitate de caracter (nu de stil), ar fi a cere prea mult sau... prea puțin.

3. Obligativitatea în orice caz de a se păstra un caracter de stil unitar piețelor publice importante, precum și a păstra unitatea de înălțime pentru acele clădiri, stilul fiind cel impus de majoritatea clădirilor noi existente pe acea piață.

Sunt anumite piețe, cum este Vama Poștei, unde pentru a avea un ansamblu unitar, era de dorit ca clădirile dimprejur să prezinte o unitate de stil național, fiecare arhitect ar fi căutat să se întreacă a arăta ce poate mai frumos în acel stil. Totuși, sunt piețe cum este de pildă, Piața Palatului, care nu poate fi concepută decât cu clădirile de același stil cu palatul și aceasta în legătură cu tot ce interesează imediata apropiere a Palatului.

Se vede lămurit că față de Bucureștiul actual, este greu a se lua aceleași măsuri și a impune un stil, același în toate punctele sale după sugestia celor ce preconizează un stil uniform oficial și obligator.

Arhitect I. I. BERINDEY

Casă în Târgoviște, Calea Domnească

Arh. Ioan Magrini

Artele la o răspântie

Legătura sigură ce se află între diferitele arte precum şi între viaţă şi artă e prea vizibilă pentru ca să mai vrem s'o dovedim noi. Vom încerca totuşi să o cântărim întrucâtva, pentru că evoluţia artei şi a industriilor omeneşti e la o răspântie. Mersul vieţei, în complexul său, impune înfăptuirilor noastre nu numai un ritm anume ci şi forme cari se schimbă după cerinţe.

Şi-a făcut loc, străbătând împotrivirile pasive ale tradiţiei, ale convingerilor şi pornirilor opuse, o concepţie de artă numită azi „modernă", care răspunde formării unui gust nou. Atât architectura cât şi artele plastice au fost poate mai direct prinse de curentul pornirilor noui de sub puterea vieţii sociale.

La architectură îndeosebi, putinţa găsirii unui material, a potrivirii lui cu nevoile zilei, a împărecherii cu desvoltarea firească a obştei, toate aceste au o foarte mare însemnătate. Astfel, chiar într'o ţară ca a noastră, unde materialul de bază constructiv e cărămida — adică lutul ars — nu se mai poate zidi decât cu fier şi cu beton (înţelesul românesc al cuvântului **zid** arată că e făcut din cărămizi sau piatră), iar înfăţişarea clădirilor trebue să se asemene cu a celor de aiurea unde spaţiul e mărginit, unde costul zidirii e din cale afară de mare, unde mijloacele sunt duse la ultima desăvârşire technică. Casele sunt din cărămidă coprinsă într'o cuşcă de beton, dar înfăţişarea lor e ca de piatră bătută. De unde altădată se preţuiau podoabele sculptate în piatră (acolo unde preţul avea însemnătate, sculpturile erau numai numitele „stucării", imitaţii făcute din gips) azi se caută linii drepte, simplitate, uşurinţă de zidire şi întreţinere. In alte vremi, încăperile erau mari, cu tavanul cât mai înalt, cu uşi şi cu ferestre tăiate în lungime. Azi camerile sunt scunde, locurile pe unde pătrunde lumina şi aerul sunt aşezate în lăţime.

Pe lângă agentul economic, a mai înrâurit şi acel de gust, acel de formaţie al altor arte, acel sanitar, şi aşa mai departe.

Taine, în a sa „Filozofie a artei" a arătat interdependenţa artelor şi complexul înrâuririi climatului asupra înfăptuirilor din domeniul frumosului.

E uşor să vedem cum, din punct de vedere strict material, artiştii trebuesc să ţie socoteală de putinţa vinderii operilor lor, de putinţa găzduirii acestor opere în căminurile cumpărătorilor. Ori, în acest chip se desluşeşte uşor dece pânzele şi statuele artiştilor contimporani nu mai trec de anumite dimensiuni ; trebue să poată sta în încăperi mici. Se explică dece sunt lucrate mai uşor, mai puţin migălite : pe lângă gust, e mai preţuit timpul ca 'n trecut.

Victoria Samothrake
descoperită într'un templu doric in însula Samothraki la 1863.
Ridicată în 305 înainte de Ch. în amintirea victoriei navale a lui Demetrius Poliorcetus

Mai multă lume cumpără azi lucrări de artă decât cu veacuri în urmă. Altădată cei ce comandau erau mai marii societăţii, principii bisericii şi ai spadei. Le trebuia totul în mare şi aveau de unde răsplăti pe artist. In zilele noastre democratismul impune putinţa folosirii, a gustării frumosului pentru tot cetăţeanul care simte în el dorinţe.

Dece înşirăm toate acestea ? Pentrucă ne vor folosi să lămurim o problemă despre care am mai scris aiurea şi care am fi putut s'o luăm din celalt cap. E vorba de problema independenţei artei, care poate duce la urmări nebănuite şi care preocupă firește pe orice artist conştient.

Intr'o convorbire avută cândva cu un tânăr artist dintre cei mai dăruiţi, am desbătut cele scrise mai sus. Era de părere că sculptura modernă (artistul este sculptor) nu poate să iasă din drumul pe care l-a urmat cu strălucită reuşită arta veche a omenirii, egiptiană, asiriană, greacă şi altele.

Sculptura ca şi pictura, după părerea sa, trebue să fie **o întregire** a architecturei, o podoabă susţinută de construcţie. De aici pasul nu era prea mare pentru a ajunge să dovedească dreptul artistului de a urmări în opera sa numai rostul unei linii, a unei potriviri, a unui efect de suprafaţă sau de volum, **fără a mai ţine**

Basso-relief egiptean
Reprezintă taurul jertfei prins cu laţul de rege, la Abydos

socoteală de proporţiile naturii, atunci când în subiectele alese de artist intră şi fiinţe vii. De altfel, să fim drepţi — fără însemnătate dacă artiştii o fac conştient sau nu — cei din zilele noastre nu se sfiesc să urmeze aceste drumuri.

Până unde sunt îndreptăţiţi ? Cine poate spune ?

In criteriile artei nu pot intra socoteli **logice,** ci numai porniri, simţăminte, înclinări **sufleteşti.** Acelaşi lucru încercat de un artist mijlociu dăruit, firește că nu va avea înfăţişarea lucrării zămislită de un artist de geniu. Dar oricât de genial ar fi un artist, nu poate eşi din anumite făgaşe.

Bunul gust şi bunul simţ sunt cele ce conduc la înfăptuirile de soi.

Suntem de acord cu tânărul sculptor, dar nu uităm totodată că dacă artiştii vechi vor fi subordonat arta lor concepţiei architecturei, **ei n'au înlăturat totuşi potrivirea-firească a gustului cu realitatea perceptibilă simţurilor noastre.** Nimic n'a împiedicat pe artiştii egipteni să păstreze proporţiile firești ale omului şi ale animalelor ; nimic n'a oprit pe artiştii Asiriei să cunoască şi să tragă folos din anatomia fiinţelor vii ; nimic nu s'a împotrivit ca artiştii greci să iubească natura şi s'o slăvească în operile lor ; nimic nu s'a opus ca arta romană să meargă pe aceleaşi căi.

* * *

Frumosul e acelaşi pretutindeni, doar formele în cari poate fi îmbrăcat diferă. Şi firește că frumosul care vorbeşte, care mişcă, care încântă pe om, e **omenesc,** adică are un **ce** subiectiv în el. Intre putinţele simţămintelor noastre omeneşti şi preocupările minţii noastre este un raport direct. Deaceia şi arta europeanului nu vorbeşte în acelaşi fel asiaticului, precum arta asiaticului nu e aceiaşi cu a africanului.

Ochiul se învaţă să vadă. Văzul trebue şi el întreţinut mereu cu imagini frumoase pentru ca să se înveţe să cântărească tot mai bine nuanţele frumosului.

Dar de aici urmează că **nu există o vedere măiastră,** o vedere **model,** mai limpede : **o înţelegere desăvârşită a frumosului.** Căci ochiul poate fi **educat,** poate fi făcut să vadă într'un **anume fel.** Generaţia ce vine nu va simţi zguduirile pe cari le-a simţit cea care a trecut sau trece. Ea nu se va înfiora de îndrăznelile artiştilor aşa cum s'a înfiorat generaţia îmbătrânită în vederile mijlocului veacului al XIX-lea.

Revenind la proporţiile corpului nostru, ne îngăduim să spunem că au mai mulţi sorţi să dăinuiască acele opere cari le cinstesc mai mult. Cântecele de slavă închinate frumuseţii trupeşti sunt cele ce vor fi deapururi pricepute.

Canoanele nu rămân aceleaşi. Prefacerea în timp a vieţii noroadelor are o înrâurire asupra artelor. Calea înălţării în artă astfel se înfiripă : se ivesc exponenţii raselor şi a popoarelor, se ivesc geniile fiecărei naţii. Evoluţiile se succed sub înrâuriri directe şi indirecte. Et sic itur ad astra.

* * *

Arta e la o răspântie azi. Până unde domnia stării econmice va avea putere asupra producţiilor de artă ; până unde se va putea avânta închipuirea artistului în ciuda tradiţiei şi a meşteşugului ; până unde gustul se va pune în slujba goanei după nou sau practic... cine poate şti ?

Dar e bine să ne oprim gândul din când în când asupra problemelor frumosului şi artei.

A. BORDENACHE

O parte dintr'un basso-relief asirian, infăţişând o vânătoare regească de lei.
Din vechiul palat al lui Assurbanipal. Britich Museum

Problema locuinţelor minime în jurul Bucureştilor

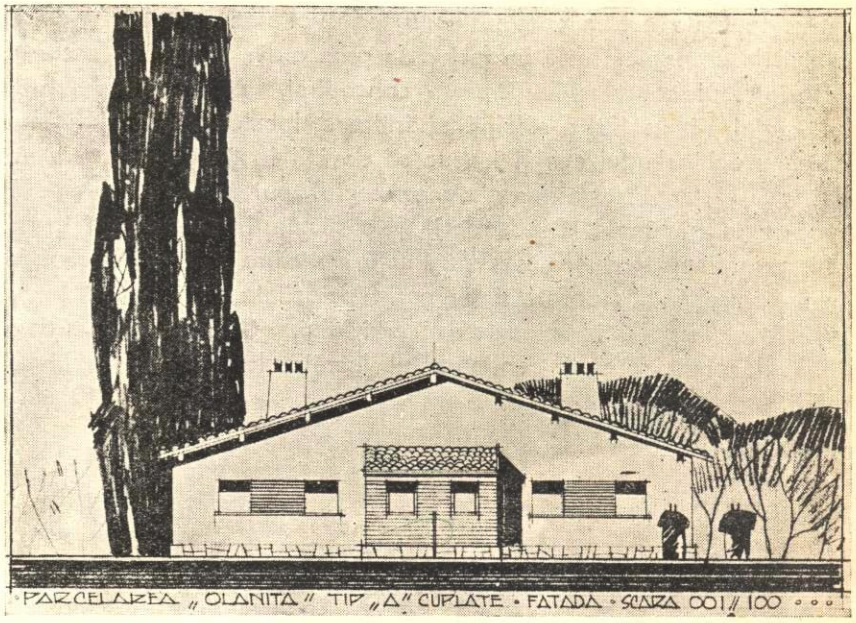

Problema locuinţelor eftine şi salubre este astăzi la noi mai de actualitate ca niciodată. Tot mai simţită se face necesitatea de adăpostire în condiţiuni omeneşti a miilor de lucrători, muncitori şi funcţionari nevoiaşi ai Bucureştilor. Este urgentă nevoia de a descongestiona cartierele periferice, unde 4—5 persoane trăesc într'o singură încăpere, care este în

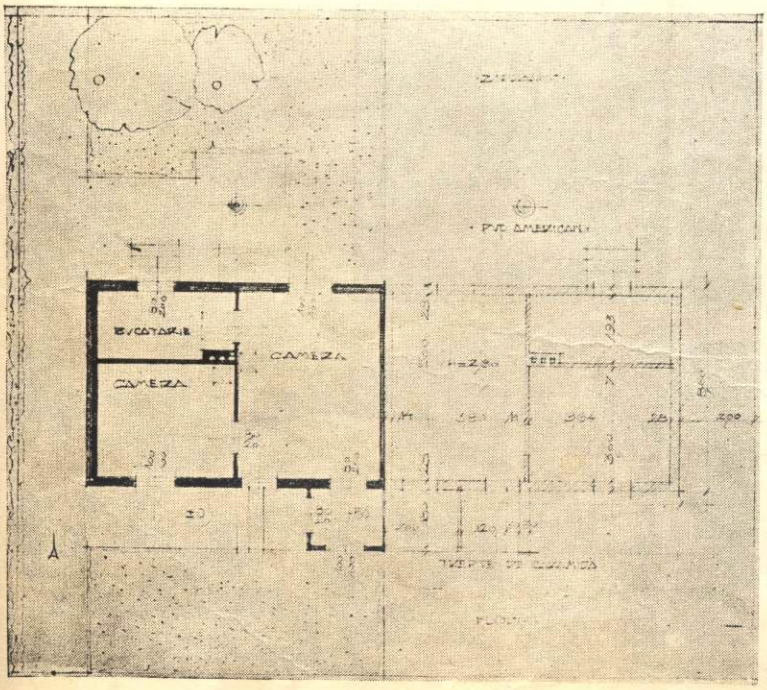

acelaş timp sufragerie, bucătărie şi dormitor, cel puţin.

In perioada postbelică, Capitala a atras ca un magnet zeci de mii de provinciali, care şi-au găsit de lucru în fabricile din jurul Bucureştilor, sau slujbe în instituţiile publice şi particulare. Din nenorocire, această categorie de locuitori ai Bucureştilor nu au găsit locuinţa higienică de care aveau nevoe şi statisticile făcute la periferiile Capitalei arată o zdrobitoare majoritate de „case" de paiantă tencuite cu pământ şi bălegar. Remedierea acestor focare de boli este o chestiune vitală pentru sute de mii de suflete.

M. S. Regele în directivele ce le-a dat pentru reconstruirea satului Dioşti, a atins solu-

ţionarea problemei, dispunând în primul rând executarea construcţiunilor din cărămidă.

In apropierea Capitalei s'ar putea construi în serie locuinţe eftine din cărămidă cari să satisfacă cerinţele imperioase ale higienei. Sprijiniţi de instituţiile unde lucrează, micii slujbaşi şi-ar putea creia un cămin propriu, având o mică proprietate de 3—400 m. p. In lupta contra comunismului, desvoltarea spiritului de proprietate este un factor de prim ordin.

Programul construcţiilor trebue concentrat, pentru ca preţul să nu fie o sarcină apăsătoare locatarului, care cu echivalentul chiriei trebue să devină în 8—10 ani, proprietar, fiind asigurat de existenţa unui cămin propriu la bătrâneţe. Din experienţele făcute în alte ţări, prin finanţarea acestor construcţii de către instituţiile patroane s'a constatat o conştiinciozitate mai mare a slujbaşului în executarea serviciului. Odihnit într'o locuinţă salubră, randamentul lucrătorului este mărit.

Intr'un congres recent care a atins această problemă, s'au fixat un minimu (locuibil). Programul minim al unei locuinţe pentru 3 persoane (2 părinţi şi un copil) ar fi o cameră de culcare pentru părinţi de 11 m. p. (30 m. c.), o sufragerie-cameră de zi de 20 mp. (56 mc.), în care poate dormi un copil şi o bucătărie de 7 mp. Rigurozitatea climatului bucureştean impune crearea unui „antreu". Ca anexe o pivniţă sub bucătărie, cu accesul prinrt'un chepeng, asemenea un pod accesibil printr'o scară dulgherească.

Pânza de apă potabilă în regiunea Bucureştilor permite aşezarea cu succes a unui puţ, zis american, convenabil ca preţ şi satisfăcător ca debit.

In cadrul acestui program sunt reuşite realizările de locuinţe-minimum model, studiate de arhitecţii E. Botez şi L. Garcea, în parcelarea Olănita.

Suprafaţa construită nu trece de 50 m. p. şi din echivalentul chiriei se amortizează în mai puţin de 10 ani costul construcţiei.

Arhitect ST. N. O.

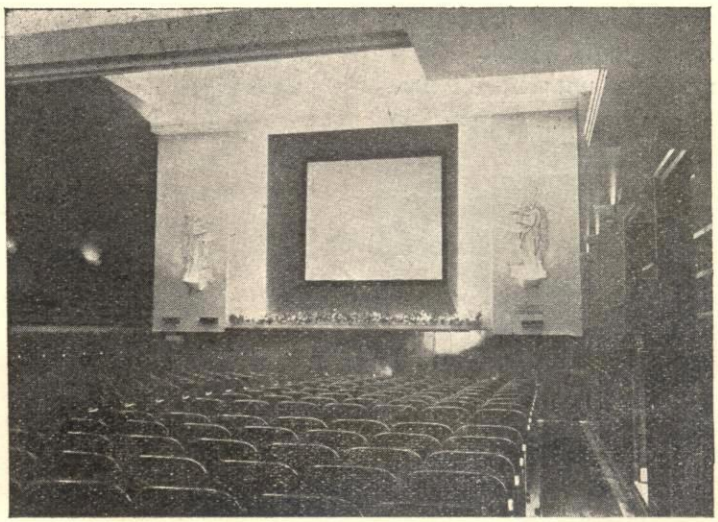

Vedere interioară a cinematografului de cartier din blocul Roata Lumii in Calea Dorobanţilor.

Arh. St. H. Opari

Colegiul Academic Regele Carol al II-lea din Cluj

Fațade principale

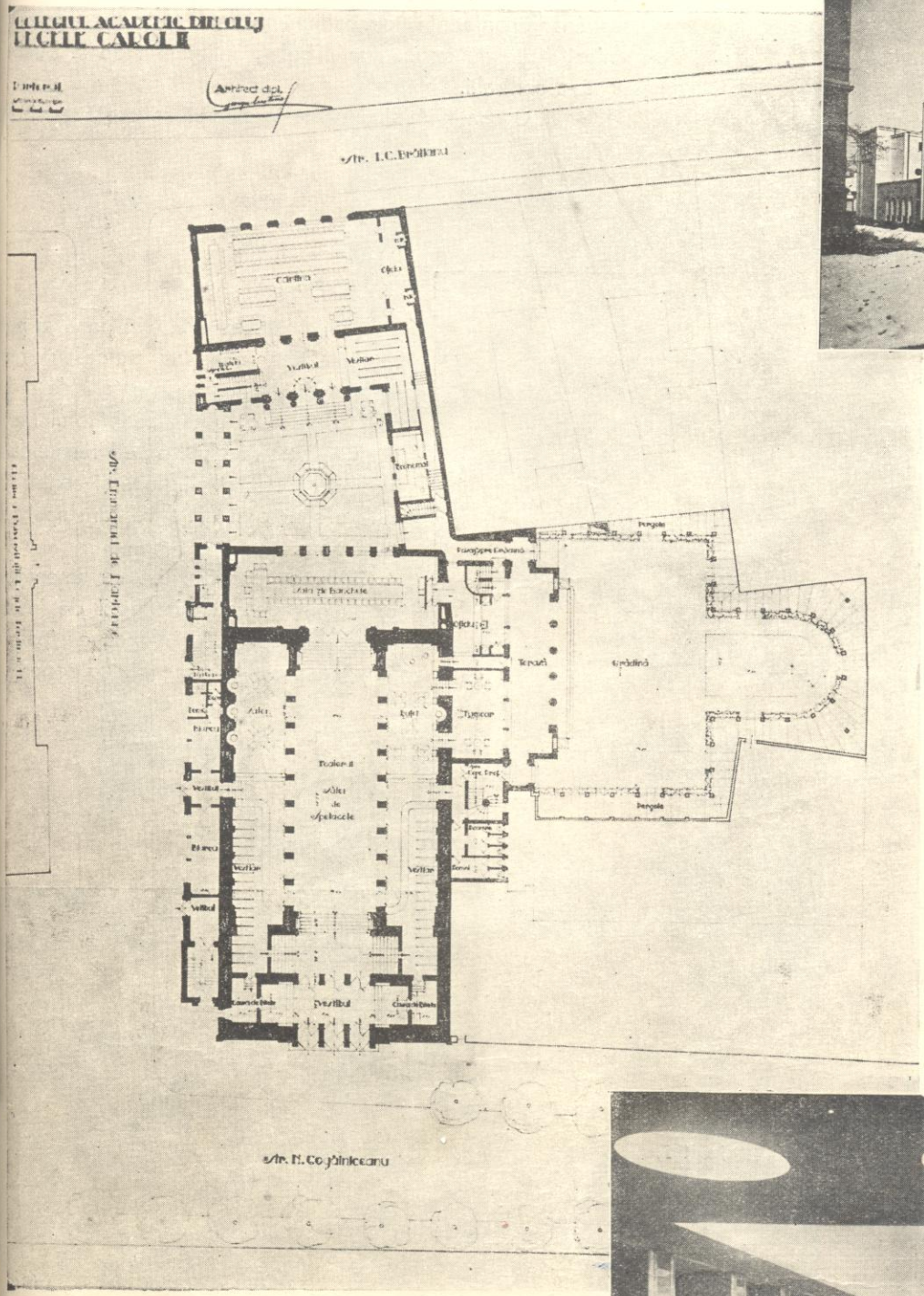

Planul parterului

dire care să corespundă nevoilor de expansiune a culturii românești atât de necesar simțită în capitala Ardealului.

Incadrat în cele patru ziduri ale clădirii existente, cari au rămas aproape intacte în noua clădire, realizarea programului foarte încărcat a îngreunat mult studiul unității ansamblului. A trebuit de asemenea să se țină seama că această clădire va face corp comun dintr'un complex de construcțiuni ce Rectoratul își propune a realiza într'un viitor apropiat, desăvârșind astfel cetatea

Foaierul

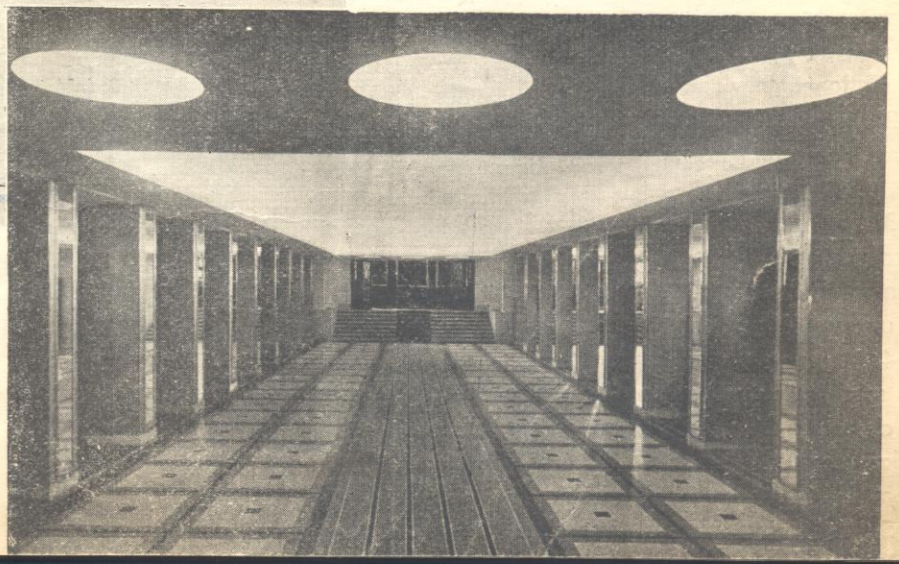

Rectoratul Universității Regele Ferdinand I din Cluj prin inițiativa și stăruința rectorului său d. Ștefănescu-Goangă decide în anul 1935 ca din vechiul teatru maghiar căzut în ruină, să se realizeze o nouă clă-

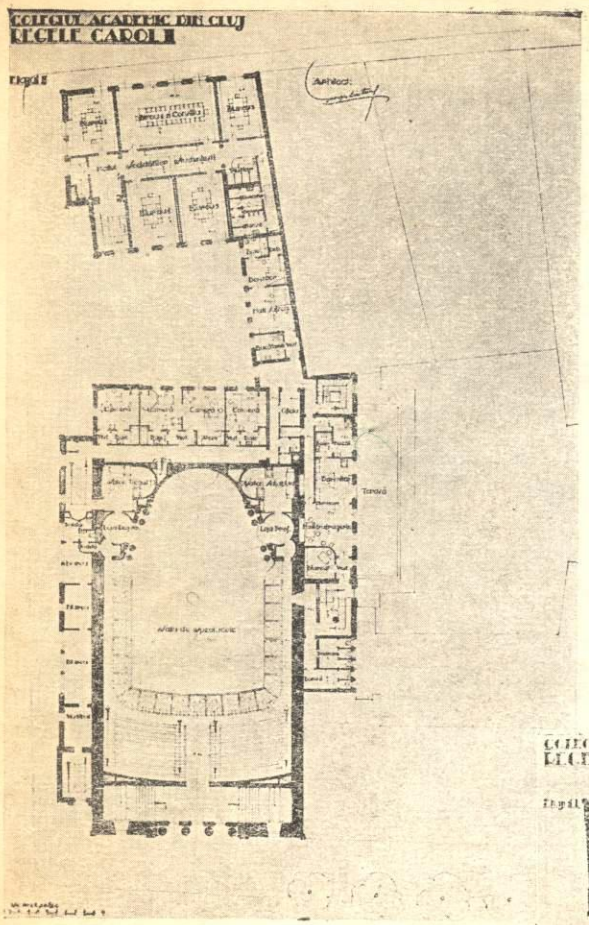

Planul etajului I

universitară a Ardealului, şi de sistematizarea pieţii Universităţii prin expropieri ce Primăria Clujului va trebui să le înfăptuiască neîntârziat pentru degajare, creind acestei cetăţi universitare un mediu demn.

Programul acestui edificiu cuprindea :

1. O sală mare cu 1100 locuri pentru recepţiuni, serbări cu caracter naţional, concerte, conferinţe, proecţiuni ştiinţifice şi culturale, etc., pe lângă care se vor mai amenaja un foaier spaţios cu vestiare, salon de primire a oaspeţilor, bufet, fumoar, case de bilete, loja regală, loja senatului universitar, saloane pentru conferenţiari, muzicanţi, etc., precum şi o sală de banchete cu toate serviciile necesare.

2. Câteva săli pentru organizarea turismului universitar, librărie, propagandă, etc.

3. Pentru primirea profesorilor şi conferenţiarilor străini s'au amenajat camere confortabile cu vestibul şi baie, precum şi un salon de primire şi lectură.

4. Un cerc al profesorilor universitari, cu sală de lectură, salon de primire, sală de joc şi biliard, bufet şi toate serviciile necesare, amenajat astfel ca să se poată utiliza bucătăria centrală.

5. O locuinţă pentru intendent, oa-

6. In porţiunea de teren liber se va amenaja o grădină cu pergole şi terase pentru agrementul profesorilor şi studenţilor. Toate acestea se cuprind în corpul principal al edificiului şi formează partea cu caracter oficial. Pentru îndeplinirea necesităţilor imediate, s'a cerut întregirea acestei construcţiuni cu un corp de clădiri care să cuprindă :

1. Organizaţiile societăţilor studenţeşti pentru care s'a prevăzut câte un birou pentru fiecare, cuprinzând bibliotecă de specialitate pe facultăţi şi o sală de consiliu spaţioasă pentru reuniunea tuturor acestor societăţi.

2. O sală de spectacole în capacitate de 320—350 persoane pentru manifestaţiuni studenţeşti, ca concerte restrânse, conferinţe, expoziţiuni ,dansuri, etc. în comunicaţie directă cu un bar şi bufet, alimentat de la bucătăria centrală.

3. O cantină a studenţilor în care să se poată servi deodată 200 studenţi în trei până la patru reprize, deci unde va putea lua masa 600—800 studenţi, alimentată de la bucătăria centrală din subsol, totul mecanizat, ţinându-se seama să răspundă tuturor cerinţelor de higienă şi confort. La intrare sunt prevăzute vestiare spaţioase şi lavoare.

Clădirea propriu zisă cu amenajarea grădinilor, pergole, instalaţii de încălzire, ventilaţie, apă şi canal, cu toate obiectele sanitare, electrică, sonerie, a costat lei 23 de milioane.

Amenajarea întregului interior al clă-

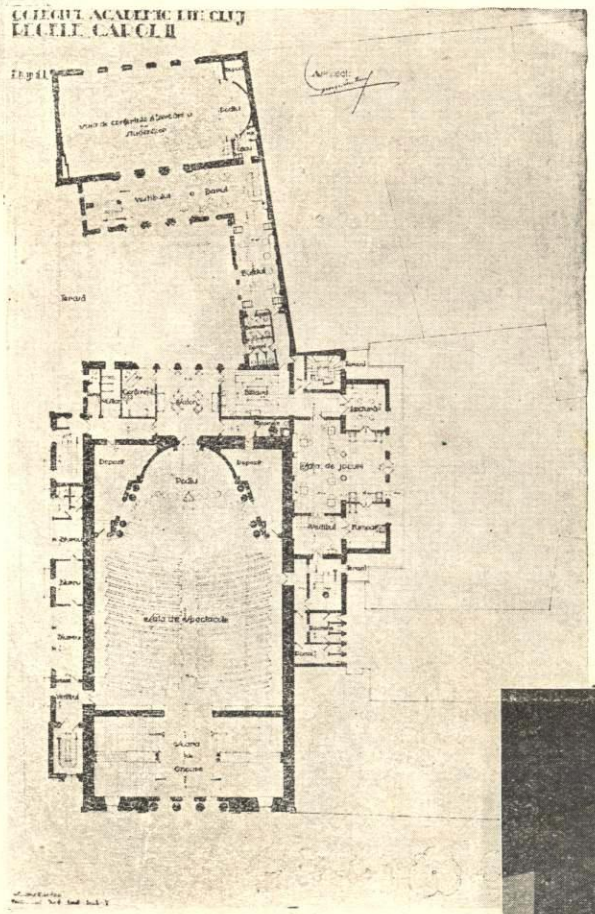

Planul etajului II

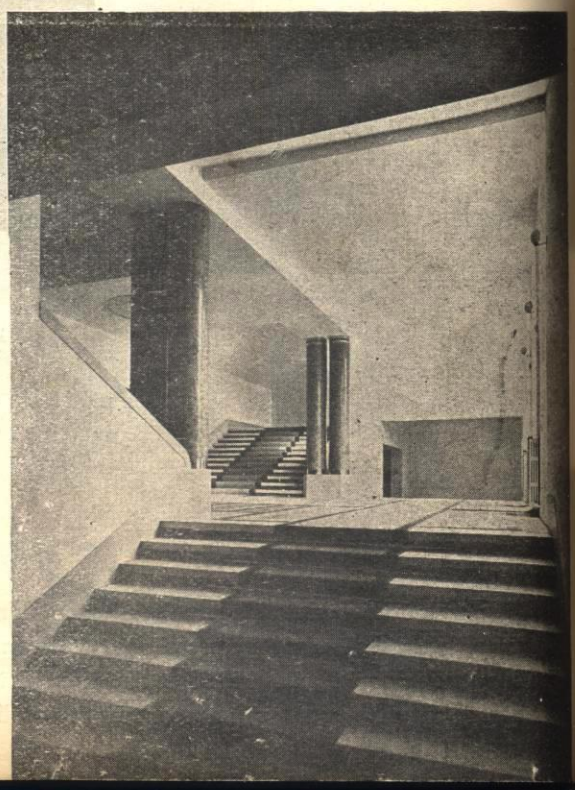

Scara de onoare

Fcțada spre cantină și sala de serbări a studenților

Loja Regală din sala festivă

Sala de banchete

dirii cu mobilier, covoare, etc. a costat lei 6.500.000.

Suprafața construcției este de 1980 m. p., iar cubul se ridică la 32.520 m. c.

Intreaga construcție a fost concepută cu ziduri de cărămidă și planșeuri de beton armat, deoarece o mare parte din zidurile vechiului teatru maghiar s'au păstrat, numai turnul și unele porțiuni din clădire prea încărcate s'au executat pe un schelet de beton armat. Fațadele sunt tencuite cu terasit, iar soclul cu piatră artificială. In interior ten-

cuelile sunt cu glef de ipsos şi multe piese după necesitate şi importanţă sunt prevăzute cu tapete, lambriuri de nuc, stejar, etc. Pardoselile interioare, parchete de stejar, linoleum, dalaje de gresie, mare şi mică, mozaic cu ciment alb şi gris de marmoră, etc.

Acest adificiu complect instalat şi mobilat a avut cinstea să fie inaugurat în cadrul unei festivităţi cu caracter istoric la 15 Iunie 1937, în prezenţa Majestăţii Sale Regele Carol II, a întregului guvern, a clerului şi a întregului corp profesoral, cu care ocaziune M. S. Regele a fost proclamat doctor honoris causa al facultăţii de litere din Cluj.

Arhitect GEORGES CRISTINEL

„Cuvânt şi Sfat"

(Din Buletinul Corpului Arhitecţilor pe anul 1937)

„Munca desfăşurată în primii ani, pentru aplicarea „legii şi consolidarea drepturilor profesionale ale ar„hitecţilor rămâne ca o chezăşie a viitorului, pe care „trebue să-l privim cu toată încrederea.

„Pentru asigurarea şi adăugirea la tot ce s'a făcut „până acum, trebue să activăm în continu, să fim soli„dari şi să colaborăm sincer. Prin muncă ordonată, „fără pasiuni şi cu răbdarea necesară se va atinge sco„pul urmărit. Frământările fără rost trebuesc înlăturate „deoarece ele împiedică cursul activităţii.

„Suntem obligaţi să ne ridicăm deasupra preocupă„rilor personale şi peste resentimentele trecătoare şi „să strângem rândurile în jurul Instituţiei şi conducă„torilor, dându-le sprijin, încredere necondiţionată şi „ajutor cu fapte — spre a menţine şi propăşi un bun „câştigat cu multă trudă.

„Făcând dovada unei activităţi altruiste, pentru apă„rarea intereselor generale, dobândim dreptul a cri„tica activitatea altora, dat fiind că numai aşa putem „avea curajul a ridica cuvântul cu fruntea senină.

„In special arhitecţii tineri să dea obolul lor de „muncă şi să contribue la întărirea Instituţiei, care este „numai a lor ; Să nu se lase ademeniţi de curente por„nite din ambiţiuni personale ; Să examineze cu aten„ţie propunerile ce li se fac, deoarece se găsesc in„teresaţi, cari mistifică adevărul, spre a câştiga aderenţi „în acţiuni dăunătoare prestigiului Instituţiei, dar folo„sitoare pentru ajungerea scopurilor lor lăturalnice.

„Membrii Corpului trebue să lupte din răsputeri pen„tru a se ajunge cât mai curând la restrângerea drep„turilor de a profesa arhitectura numai arhitecţilor ca„lificaţi, potrivit dispoziţiunilor legii. In acest scop **tre„buesc urmăriţi şi pedepsiţi toţi cei ce-şi vând sem„nătурile, încurajând pe nechemaţi să profeseze clan„destin.** Se impun, pentru aceştia, măsuri urgente şi „severe, altfel însăşi arhitecţii vor face inoperantă a„plicarea legii lor.

„Năzuinţele noastre de viitor urmează să fie călăuzite „şi de crezul naţionalismului, precum şi de promova„rea muncii româneşti şi de aceia, membrii Corpului „nu trebue să servească ca paravane, dând acces străi„nilor să profeseze în ţara noastră.

„Intâmplările din urmă ne-au dat prilejul să consta„tăm, că unele profesiuni sunt geloase de progresul „realizat de arhitecţi, prin obţinerea legii de îngrădi„rea titlului şi a profesiunii. Acest fapt nu trebue soco„tit ca divers, ci trebue să ne atragă luarea aminte ca „să fim totdeauna gata a preîntâmpina pretenţiunile „lipsite de temei. Aceste neajunsuri se vor înlătura „dela sine — dacă se va şti că mebrii Corpului arhi„tecţilor sunt strânşi uniţi şi lucrează solidar pentru „întărirea şi propăşirea Instituţiei lor.

„In această vedere facem un călduros apel, către „toţi Arhitecţii să ia în seamă cuvântul nostru şi să dea sprijinul lor necondiţionat, pentru ridicarea tot mai „sus a prestigiului Corpului Arhitecţilor români.

Arhitect STATIE CIORTAN
Decanul Corpului Arhitecţilor
(Preşedinte de onoare al Soc.
Arhitecţilor Români)

„Marea Frescă“ din Ateneul Român

In seara de 26 Mai 1938, s'a inaugurat cu un program fastuos marea frescă a Ateneului Român, opera pictorului Costin Petrescu, o decoraţiune grandioasă a frizei celei mari din sala de festivităţi a Ateneului.

Această lucrare fixează pe autor ca unul ce i-a fost dat să realizeze cea mai monumetală operă picturală în ţara noastră şi prin subiectul ei care sintetizează întreaga istorie naţională cât şi prin valoarea ei artistică şi technică.

Autorul acestei opere artistice şi profesorul nostru, a fost cel mai indrituit să înfăptuiască acesastă gigantică lucare fiind consacrat de mult în lumea apusului mai ales pe terenul artei aplicate în frescă.

Se poate afirma cu toată certitudinea că dacă astăzi fresca monumentală a luat un atât de mare avânt în Franţa, acest fapt se datoreşte în mare parte contribuţiei d-lui Costin Petrescu care încă din 1924 a fost chemat la Lyon să inaugureze cursul de frescă. „Dout la tradition en France est tombée dans L'oublie“.

Aşa glăsueşte intervenţia oficială pe lângă autoritatea noastră şcolară prin care d-l Costin Petrescu era chemat să realizeze reînvierea unei specialităţi artistice pierdută de secole.

Cursul ţinut la Lyon câţiva ani dearândul a avut repercurtări fericite la Paris unde deasemeni la Şcoala Superioară de Beaux Arts conferinţele d-sale au avut un răsunet în toată presa.

D-l Paul Leon, membru al institutului şi director general al artelor în Franţa îl îndeamnă să publice importanta sa lucrare „L'art dela Fresque“ cinstită cu luminoasa prefaţă chiar a d-lui Paul Leon.

Rezultatul acestei activităţi a întrecut orice aşteptări iar marea revistă „Construction Modern“ prin pana d-lui Emanuel de Thubert (Oct. 1935, e nevoită să recunoască cum, că în avântul surprinzător al acestei arte, nu lipsesc adevărate certuri în atelierele freschiştilor francezi aderenţi ai sistemului Petresco sau Baudouin.

Dar să revenim la fresca dela Ateneul Român.

Intr'o desfăşurare de peste 75 de metri sunt reprezentate fără întrerupere scene din istoria noastră naţională, momente cari sintetizează în mod simbolic caracteristica epocilor mari de transformări sociale ale Statului Românesc începând dela Traian până în zilele noastre.

S'a vorbit mult în presa noastră nu numai despre opera picturală a acestei imense compoziţiuni, nu numai despre însemnătatea scenetelor istorice reprezentate, cu un bogat material documentar, dar şi despre tehnica picturală aplicată aci, eveniment ce iese cu totul din cadrul obişnuit al decoraţiunilor murale întrebuinţate în asemenea împrejurări.

Este vorba de o contribuţiune artistică de cea mai mare importanţă pusă în funcţiune de complectare a unei strălucite ordonanţe arhitecturale cum este acea a Ateneului Român, opera arhitectului Galeron, care acum 50 de ani a rezervat această friză anume ca să fie decorată cândva printr'o viziune picturală a istoriei Românilor în deplină armonie cu arhitectura palatului.

Deaceia, aplicarea fericită a frescei dintr'un material din cele mai potrivite cu rostul constructiv al unui edificiu a produs o surpriză generală, dar în acelaş timp şi o adevărată revelaţiune a unei vaste colaborări a artei picturale în serviciul artei arhitecturale. Fapt care impune firească o lămurire serioasă a rostului acestei specialităţi artistice de care arhitectura noastră e chemată să ţină seamă într'un chip cu totul special.

In acest scop nu poate fi mai nimerit decât să ne adresăm chiar maestrului Costin Petrescu, răsfoind cartea D-sale L'Art de la Fresque, unde găsim cheia acestei probleme.

„„Fresco“ este un cuvân italienesc care înseamnă proaspăt. Sub acest cuvânt s'a înţeles pictura ce se aplică deadreptul pe tencuiala cu totul proaspătă a unui zid, pe tencuiala încă moale abia lăsată de mistrie zidarului.

Pe această tencuială de var gras în care sub cea mai uşoară apăsare degetul se înfundă, un acoperiş de anumite culori metalice având proprietatea să facă corp direct cu materia lichidă, cu hidratul de calciu al tencuielei, se aşterne în straturi suprapuse, diluate sau păstoase. Ele se fixează îndată pe materia încă moale

1821 Tudor Vladimirescu primește din partea boerilor divaniți actul de consfințire al Revoluției

1848 Avram Iancu în capul revoluției Transilvănene

Invazia barbarilor

Inceputul așezării românești : biserica și casa

Inceputul epocilor culturale : cronicarii, Matei Basarab şi Vasile Lupu ; tiparniţa de carte românească ; apoi Dimitrie Cantemir

Epocă de artă religioasă românească : Constantin Brâncoveanu

BIBLIOTEKA - KRAJ

Alexandru cel Bun pune temelia Statului Administrativ — In faţa mânăstirei Moldoviţa Domnitorul împarte insignele dregătorilor

a tencuielii printr'o puternică reacţiune a acelui abundent hidrat de calciu din tencuială, care prin evaporaţie tinde să iasă la suprafaţă unde întâlneşte bioxidul de carbon din atmosferă. El se combină, face corp cu el şi produce un fel de pătură cristalină care nu e altceva decât carbonatul de calciu adică acea materie care fixează pe vecie pictura suprapusă. Această materie care se întăreşte într'un chip surprinzător de repede, este destinată să devină încetul cu încetul o adevărată marmoră, marmoră de aceiaiş natură cu stânca rămasă din vremea marelor transformări ale litosferei, când oxizi de diferite metale se strecuraseră în materia calcaroasă ce se tot frământa, arsă şi topită de căldura jăratecului cosmic, stinsă de inundaţii deluviene.

Acele frământări au dat naştere marmorelor colorate cu nesfârşitele lor tonalităţi pe cari le vedem, când în mase mari unitare, când în nesfârşitele planuri străbătute de mii de ramificaţiuni venoase de o coloratură uimitor de variată potrivită cu natura mineralelor infiltrate.

Acelaş proces chimic se petrece şi în momentul executării unei modeste fresce picturale, cu singura deosebire că acele intervenţii naturale ale oxizilor metalici nu se mai strecoară în masa calcaroasă prin simpla întâmplare, ci vin de se depun şi suprapun prin sentimentul şi voinţa artistului care profitând de calitatea de petrificare a elementelor chimice amintite dă fiinţă unui concert armonic, viabil, suflet din sufletul lui, şi pentru înfăptuirea căruia a smuls el din natură taina unei trăinicii egală cu acea a pietrii de stâncă, a pietrii de marmoră care infruntă cu tărie, focul, apa, căldura şi umezeala.

Iată deci calitatea extrem de preţioasă a unei specialităţi picturale aproape părăsită în vremurile noastre şi pentru ale cărei calităţi, mărturii evidente ne vin tocmai din adâncul misterios ale veacurilor, mărturii ce se afirmă în vremurile istorice ale popoarelor asiatice, în Egiptul faraonilor, în epoca clasicismului, — în vechea Etruvie, la Roma ori la Bizanţ, prin grote catacombe, palate ori biserici măreţe, decoraţiunea murală prin frescurile ei puternice îşi urmează mersul triumfal şi persistent ca să se prăbuşească deodată în preajma sec. al XVI-lea, (paradoxe curioase), tocmai în momentul când arta picturală atinge culmtle cele mai înalte.

Din câte s'au spus mai sus pare că pictura executată în frescă, pictură eminamente murală, prezintă o seamă de avantaje :

a) Un aspect decorativ unic prin omogenitatea şi temperanţa tonalităţilor care imprimă operei un caracter cu totul particular, strâns legat de acest aspect misterios şi oarecum naiv ce se degajează din el.

b) O execuţiune din cele mai uşoare prin simplitatea noţiunilor.

c) O trăinicie care egalează mozaicul.

d) O eftinătate extremă sub raportul materialelor întrebuinţate.

Cu toate aceste avantaje indiscutabile, se naşte imediat întrebarea dacă această veche şi nobilă specialitate corespunde unei necesităţi curente, dacă prezintă un interes de oportunitate.

Să examinăm un moment, rolul pe care-l îndeplineşte ori trebuie să-l îndeplinească astăzi arta în societatea noastră.

Mai întâiu de toate, trebue stabilit un fapt asupra căruia cred suntem cu toţii de aceiaşi părere.

In multiplele producţiuni artistice din zilele noastre, se simte din ce în ce mai accentuat o deplasare a acestor fel de producţiuni de pe terenul lor propriu, pe terenul artelor decorative, adică a artelor ce vin în strânsă legătură cu viaţa modernă care frământată de ocupaţiuni utilitare numai caută frumosul pentru calităţile lui abstracte ci mai ales pentru calităţile lui folositoare.

Iată cum putem explica până la un anumit punct elanul cu care artiştii tind către domeniul artelor utilitare.

Expoziţia artelor decorative din 1925 a confirmat un lucru care la început pare a fi bizar „nuditatea pereţilor".

Locuinţa modernă a centrelor supra populate reclamă desigur cât mai multă lumină şi igienă, iar tablourile şi oglinzile suspendate tind pe cât posibil să dispară ele fiind un permanent depozit de praf şi microbi.

O operă de artă nu este tolerată decât atunci, când ea face parte integrantă dintr'o ordonanţă decorativă a interiorului. Pereţii sunt simpli fără draperii sau alte accesorii şi pictura se cere a fi aplicată direct pe suprafaţa nudă a pereţilor.

Iată pentruce fresca în adevăratul ei înţeles propriu sau denaturat fiind o pictură eminamente murală este chemată să joace un rol dominant în decoraţiunea modernă.

Adevărata frescă prin aspectul ei marmorat rezistă la căldură şi umezeală şi poate fi spălată şi desinfectată ori când fără nici un incovenient.

Acest fapt devine şi mai concludent dacă luăm în consideraţie nouile mijloace, materialele întrebuinţate în construcţie mai ales de când cimentul şi betonul armat, au devenit materia preferată a arhitecţilor.

Astăzi zidurile s'au subţiat şi deschideri mari se pot lăsa în ele cu toată uşurinţa, şi suprimarea bolţilor grele, mulurilor şi ornamentelor amănunţite moştenite din vremea arhitecturii de piatră sau lemn, ar da construcţiei moderne un aspect rece, sever şi monoton dacă n'ar interveni avantajos aplicaţiile minunate ale luminei şi decoraţiunei murale. Aceste mijloace vin să învioreze cu veselia strălucirii şi culorilor lor, rigiditatea unor linii lipsite în mare parte de căldură.

Care aplicaţiune a decoraţiunei murale ar fi mai de

oportunitate decât fresca, decât această pictură atât de bogată în avantagii care se poate executa imediat pe zidăria încă neuscată şi aproape odată cu zidarul, care pictură departe de a se teme de a fi atacată de salpetul din ciment cum ar fi pictura cu ulei, ea absoarbe îndată din mortar toată puterea ei de aderenţă care asigură o trăinicie de piatră mai lungă şi inalterabilă decât a ori cărui alt sistem de decoraţiune murală.

O infinitate de subiecte picturale, scene din viaţa de toate zilele, alegorii, portrete, etc., se pot aplica într'o frescă cu destinaţie cât de modernă. Detalii de un infinit minuţios, mari mase de tonalităţi simple, forme şi mişcări accentuate de contururi se obţin chiar prin trăsături adâncite în materia moale a tencuielii sau prin haşure colorate, însfârşit o imensă varietate de splendide formule înviorate de palpitarea vieţii moderne.

Cine n'ar prefera o asemenea decoraţiune în locul tapetelor de stofă sau hârtie. Se ştie că acest gen de pictură rezistent la cald şi la frig, se poate curăţa şi spăla cu săpunuri cât de tari ca ori şi ce placă de marmoră ba poate chiar primi din când în când o lustruire uşoară de ceară, deşi aspectul ei mat îi imprimă un caracter mult mai armonizat cu liniile şi suprafeţele calme ale arhitecturei din interiorul ori din exteriorul construcţiei.

Pe de altă parte profesiunea de pictor cam ameninţată astăzi în debuşeul ei faţă cu trecutul, îşi va găsi un câmp vast şi nebănuit de activitate într'o societate care cere în primul rând energii lucrative şi imediat practice, în locul vizionarilor şi contemplatorilor nevoiţi astăzi să ducă un trai plin de desiluzii de revolte şi chiar oarecum de desconsiderare publică.

Iată deci că inaugurarea Marei Fresce dela Ateneul Român, pe lângă faptul că este o sărbătoare naţională, mai este şi un fericit eveniment în care se cinsteşte o artă oare cum dată uitării, artă chemată astăzi mai mult ca ori când să fie un colaborator preţios al arhitecturei moderne.

ARH. ST. H. OPARI

Pensionări de Ingineri şi Arhitecţi

Un fapt neaşteptat s'a întâmplat în cursul Primăverei : Au fost puşi în retragere, din oficiu, pe ziua de 1 Mai a. c., spre a-şi regula drepturile la pensie, d-nii ingineri : Constantin Malcoci, Gh. Moisiu, C. Drăgănescu, din Serviciul C. A. M.-ului şi d-nii Arhitecţi : Ciortan St. şi Mihăilescu I., din Serviciul Ministerului de Finanţe, cu toate că susnumiţii n'au etatea indicată de Legea Corpului Technic şi legea Corpului Arhitecţilor din Serviciile Publice. Ministerul de Finanţe a procedat fără să ţină seamă de legile speciale ale inginerilor şi arhitecţilor, aplicând şi acestora o lege decretată de curând pentru pensionarea funcţionarilor financiari, fără ca în cuprinsul acestei legi să se menţioneze funcţionarii technici.

Credinţa noastră este că un Minister sau o Instituţie publică nu poate deroga dela legea generală a Corpului Technic care administrată şi aplicată de Ministerul Lucrărilor Publice — în mod egal — tuturor technicienilor aflaţi în Serviciile Statului — şi deci punerea în retragere a susnumiţilor, numai dela o Instituţie, este nelegală. Operaţiunea este şi periculoasă, de oarecece, dacă fiecare Instituţie publică ar proceda la fel, legile Corpurilor speciale ar fi desfiinţate — funcţionarii technici rămânând în complectă nesiguranţă şi fără ocrotirea organului technic superior, singurul în măsură să aprecieze şi să avizeze asupra situaţiei funcţionarilor de specialitate. De aceia se pune întrebarea : Ministerul Lucrărilor Publice, care administrează şi aplică legile Corpurilor speciale, n'are nimic de obiectat ? Se mulţumeşte numai să înregistreze comunicările celor l'alte Instituţiuni, că inginerii şi arhitecţii au fost pensionaţi ori când şi ori cum ?

Nădăjduim că nu va fi aşa. Socotim că Ministerul de Lucrări Publice va interveni cu toată energia ca drepturile inginerilor şi arhitecţilor să nu fie nesocotite de Instituţiile publice, atâta vreme cât legile speciale ale Corpurilor technice n'au fost modificate.

De altfel credem că Societăţile de ingineri şi arhitecţi vor interveni să se păstreze şi să se aplice integral dispoziţiunile legilor speciale în vigoare — spre a nu se ştirbi drepturile câştigate şi spre a nu se creea norme cari pot fi periculoase pentru toţi technicienii în cauză.

Noutăți din vitrină

Anunțam în numărul nostru trecut curânda apariție a ultimei lucrări a d-lui arhitect Victor Asquini „Indicator technic în construcții".

Astăzi tipăritura se vede în vitrine și este o lucrare de strânsă și rodnică colaborare între autor și editor — Cartea Românească —. S'au întrecut unul pe altul și au oferit șantierelor, birourilor de arhitectură, de inginerie, experților, studenților, constructorilor și tehnicienilor de tot felul din branșa construcțiilor un tovarăș prețios prin bagajul voluminos și multiplu de cunoștințe ordonate și clasate pentru o promptă și ușoară consultare. Cele mai mici amănunte de prezentare și de technică tipografică sunt rezolvate cu minuțioasă și pricepută grije, pentru ca fondul mult cuprinzător și util să apară în justa și meritata lui valoare.

Casa Dimitrie Apostolescu
Str. Mătăsari, 36

Arh. Victor Asquini

Este o minunată trăsură de unire între vastele tratate și lucrări de diverse specialități și viața practică a realizărilor pe șantier.

Cu metodă și competință s'a concentrat în formule, tabele, desene și rezumate soluțiile tuturor problemelor cari se pot ivi în variatul câmp de activitate al construcțiilor : din aritmetică, geometrie, algebră statică, mecanică rezistență, hidraulică, beton armat, precum și diverse generalități ; contracte de întreprinderi, organizarea șantierelor cu elementele de drept, de contabilitate, de economie și de finanțe legate de ele, precum și importantele capitole privind analizele de prețuri.

Peste cinci sute de pagini strânse într'un format practic de purtat în buzunar sunt capabile să dea pe loc și ușor răspunsul oricărei probleme de construcție ivite pe fața locului și chiar în biroul de proectare.

Felicitând deopotrivă pe autor și editor, recomandăm cu convingere această lucrare românească de sinteză.

De toate

DE LA SOC. ARHITECŢILOR ROMANI

Adrese făcute de Soc. Arhitecţilor Români, în legătură cu scumpirea materialelor de construcţie şi noul plan de sistematizare al Capitalei.

DOMNULE MINISTRU,

După cât se pare campania de construcţii, a anului în curs, se prezintă mult mai slab ca precedentele.

Printre cauzele acestei slăbiri, a activităţii constructive, este şi scumpirea excesivă a materialelor de construcţie, mai ales a materialelor principale : ferul, cimentul, lemnul, tabla de acoperit şi articolele de instalaţii.

Cum ştiţi prea bine că industria construcţiilor, de care se leagă, direct sau prin incidenţă, activitatea celorlalte industrii, influenţează întreaga viaţă economică vă rugăm a dispune să se ia în deaproape cercetarea această chestiune.

Şi cum printre comisiile cari cercetează problema preţurilor, la toate articolele de consum, a-ţi bine voit a numi o comisiune care se ocupă exclusiv de preţurile materialelor de construcţii, arhitecţii v'ar fi recunoscători dacă a-ţi dispune urgentarea soluţionării, până nu se închide campania de lucru, aducând astfel o înviorare a pieţii construcţiilor în general.

Primiţi, vă rugăm, Domnule Ministru, asigurarea distinsei noastre stime.

Preşedinte : I. D. ENESCU.

Secretar : **C. C. Popescu**

DOMNIEI SALE

DOMNULUI MINISTRU AL ECONOMIEI NAŢIONALE

DOMNULE MINISTRU,

Problema planului de sistematizare, pentru Capitala Ţării, a făcut obiectul preocupărilor arhitecţilor încă din primele zile, după încheerea marelui războiu.

N'a fost an, timp de 20 ani, în care Societatea Arhitecţilor Români, să nu fi intervenit spre a se studia şi definitiva un plan de sistematizare, prin care să se rezolve, în legătură cu problema desvoltării de viitor a Capitalei noastre, problemele urbanistice de circulaţie, estetică şi higienă.

Dacă acest plan s'ar fi alcătuit la vreme, multe greşeli, privind alinierile, lărgirea arterelor de circulaţie, punctele de încrucişări şi de mare circulaţie, exproprierile, etc, s'ar fi evitat.

Dacă şi regulamentul de construcţie s'ar fi pus, odată cu acest plan, de acord cu necesităţile vremii şi cerinţele urbanismului, multe din construcţiile noui, de azi, n'ar mai fi stricat înfăţişarea spaţială de azi şi de mâine a Capitalei României.

Acum trei ani s'a stabilit un plan director, în ce priveşte sistematizarea ; şi un tablou de zonificare, în ce priveşte construcţiile. Dar de atunci planul director n'a putut deveni plan complect de sistematizare, cu precizarea alinierilor, pieţelor, intersecţiilor ; iar regulamentul de construcţii n'a putut fi pus la punct, astfel că autorizaţiile de construcţii se rezolvă printr'un compromis, între vechiul regulament perimat şi noul regulament, în stare de proect nedefinit.

In astfel de condiţiuni se explică surpriza atâtor clădiri noui, deosebindu-se atât de straniu, ca înfăţişare arhitectonică, ca suprafaţă de construcţie ocupată în raport cu curţile, ca înălţimi şi număr de etaje, — mai ales pe marile bulevarde.

Cum D-voastră, Domnule Ministru, aţi dovedit că înţelegeţi ritmul vremei, în ce priveşte rezolvarea problemelor de interes obştesc, vă rugăm a dispune să se rezolve şi această chestiune, care, de 20 ani, cu fie care început de campanie de lucru toată lumea : arhitecţi, ingineri, constructori, proprietari şi oameni doritori de mai bine şi frumos, tot aşteaptă să fie rezolvată.

Primiţi, vă rugăm, Domnule Ministru, asigurarea distinsei noastre stime.

Preşedinte : I. D. ENESCU.

Secretar : **C. C. Popescu**

DOMNIEI-SALE

DOMNULUI MINISTRU DE INTERNE

Nu numai fiindcă suntem rugaţi, dar chiar cu plăcere facem loc mai jos adresei primită dela Soc. de Gaz şi Electricitate ca răspuns la o notiţă din numărul nostru trecut.

Revista „ARHITECTURA"
Loco

Str. Episcopiei Nr. 2.

In revista Dv. Nr. 11 din Martie 1938 la rubrica „De toate" sub titlul „Minuni din vremea noastră" se afirmă despre Societatea de Gaz şi Electricitate şi U. C. B. lucruri necontrolate şi de aceea vă rugăm ca în primul număr al publicaţiunii Dv. să inseraţi în acelaşi loc cele de mai jos, rezultând din regulamente şi legi, pe care **constatăm că numai redacţia Dv. nu le cunoaşte.**

Nu se încasează garanţii (astfel cum le numiţi Dv.), ci plăţi anticipate a consumaţiunei de energie electrică, adică o plată în aceleaşi condiţiuni cum se procedează cu toate serviciile ce se prestează publicului, ca de pildă : transportul cu trenul, cu tramvaiul, etc.

In toate aceste cazuri în prealabil se plăteşte costul de cel interesat şi apoi se prestează serviciul, pe când pentru electricitate abonatul consumă şi apoi plăteşte.

Anticipaţiile sunt prevăzute, atât în legea administrativă din 1936 cât şi în legea exploatărlor comunale din Mai 1938.

Asupra acestor anticipaţii Primăria percepe o dobândă în folosul ei.

In atari condiţiuni este clar pentru oricine, de bună credinţă, că aceste plăţi anticipate nu creează nici un venit Societăţii de Gaz şi Electricitate.

Societatea Generală de Gaz şi Electricitate

Scrisoarea este în sine destul de eloquenta ca să nu mai aibă nevoe de comentarii şi alcătueşte o certă şi categorică întărire a fondului afirmaţiunilor noastre trecute. Noi însă tot mai aşteptăm ca cei în drept să ia aminte şi mai ales să ia măsuri, dar sfătuim pe cetitori ca nu cumva la sfârşitul lunei să uite a plăti curentul cu gândul că este plătit articipat fiindcă vor risca să li se scoată siguranţele şi să se mulţumească numai cu lumina gratuită şi poetică a blândei luni când şi aceasta nu va fi acoperită de nouri după cum, dragă doamne veniturile Soc. de Gaz şi Electricitate sunt în folosul primăriei.

(Va urma)

DIN ZIARE.

Cu o deplină şi legitimă satisfacţie reproducem mai jos articolul D-lui rector al Academiei de arhitectură, Arhitect Petre Antonescu, publicat în majoritatea marilor jurnale către sfârşitul lunei lunie a. c.

Arhitectura Românească
SHITUL „REGELE CAROL AL II-lea"

Mi se pune zilnic întrebarea **despre ce cred asupra Arhitecturei de azi a oraşelor noastre ?**

Mă simt ţinut să răspund şi pe această cale că sunt exact de aceeaşi părere cu toţi streinii de seamă care vin să ne vadă din când în când :

Cei cari ne sunt cu adevărat prieteni şi pot să ne vorbească deschis nu se sfiesc a ne spune că au o mare deziluzie când sosesc la noi. Sunt dezolaţi şi surprinşi că nu văd nimic românesc în arta oraşelor noastre, ci numai pastişări dupe străini.

Anarhia şi dezorientarea cari au copleşit cugetul românesc după războiu şi-au dat roadele amare în artă, dar mai ales în arhitectură. Trăim în plină aventură artistică. Abandonăm bunurile culturii noastre proprii pentru raţionalismul primar al unui internaţionalism deformant şi fără suflet. Arta noastră a ajuns o grimază ori un bluf.,

E momentul ca înainte de a mai face un pas pe povârnişul unei înstrăinări definitive să facem doui înapoi către poesia, arta şi cultura noastră proprie.

Noua orânduire ce ne-a fost dată de cugetul curat şi braţul puternic al marelui nostru Rege trebue să vie cu o reacţiune mântuitoare în cultura ca şi în arta noastră.

Şi dacă mă întrebaţi, după ce criteriu ? — v'aşi răspunde fără ezitare citând pe însăşi Majestatea Sa Regele, care de o bună bucată de vreme ne dă, tot mai des şi mai magistral, expresiunea cristalizată în cuvinte definitive a gândurilor şi năzuinţelor noastre cele mai scumpe :

Iată ce spunea Majestatea Sa acum câteva zile, Academicienilor întorşi dela Curtea de Argeş, unde fuseseră să se închine marilor umbre ale lui Neagoe, Carol I şi Ferdinand :

„In toată desvoltarea culturală a României, pe zi ce trece şi cu orice timp în care facem un pas înainte în sufletele noastre, nu trebue să uităm ceeace a fost trecutul nostru : Căci pentru întărirea culturală a Ţărei noastre noi trebue să desgropăm temelii vechi şi pe aceste temelii de altădată să clădim construcţia cea mai frumoasă şi cea mai strălucitoare a culturii României de mâine".

Ceeace e spus la figurat de către Majestatea Sa se poate transpune la propriu aproape neschimbat în lupta de trezire care trebue începută în arta zilelor noastre şi mai ales în **arhitectură.**

Să luăm deci aminte şi să ne plecăm.

Din parte-mi, ca vechiu apărător al naţionalismului în artă am convingerea că **„STILUL CAROL AL II-lea", pe care îl văd aevea în Istoria Artelor Româneşti, nu va fi un stil internaţional pripăşit la noi, ci ramura cea mai plină de rod din trunchiul culturii româneşti.**

Şi pentru a sfârşi şi a fi bine înţeles, ţin să adaog că după cum nu vrem să îngropăm trecutul nu trebue să ne gândim nici să-l copiăm ; ci să-l continuăm la lumina aceluiaşi crez de propăşire cu mijloacele sporite ale vremurilor de azi.

Prof. Arhitect P. ANTONESCU

Cu incontestabila D-niei sale autoritate de academician, vechi profesor şi fruntaş al arhitecturei noastre, D-l Petre Antonescu a concretizat în articolul de mai sus mai mult decât gânduri şi constatări personale ci s'a identificat năzuinţelor manifestate sau nu, însă profund simţite, de o întreagă generaţie, a exprimat o profesie de credinţă şi a schiţat un drum, dărâmând autoritatea efemeră însă obrasnică şi sfidătoare a importatului stil modern internaţional, tocmai în momentul când se părea că a prins în mrejele sale majoritatea artiştilor noştrii.

Vigurosul optimism al rectorului Academiei a sosit la momentul oportun, nu numai pentru a sprijini năzuinţele legitime ale arhitecţilor cari n'au pierdut încă legătura cu trecutul, dar şi pentru a da un îndrumar

opiniei publice prea înclinată să accepte toate capriciile modei.

Această situaţie ne reaminteşte slova lui Violet le Duc din prefaţa monumentalei sale opere „Dicţionnaire de l'Arhitecture" unde spune : „Ce qui constitue les nationalités, c'est le lien qui unit etroitement les differentes periodes de leur existence ; il faut plaindre les peuples renient leur passé, car Il n'y a pas d'avenir pour eux".

Ce minunate lecţii de patriotism real, constructiv, paşnic, profund omenesc, limpede şi simplu, încât ţi se pare că nici nu ar fi posibil nici de gândit altfel. Şi totuşi nu numai gânduri, dar din nefericire şi fapte brutale vin să contrazică această logică minunată a adevărului şi să mineze patrimoniul nostru artistic. Şi pentru ca aspectul să fie şi mai ciudat, protagoniştii acestor idei şi fapte negative sunt chiar dintre profesorii academiei de arhitectură cari vin astfel în categoric confilct ideologic cu rectorul d-niilor-lor. Scriind acestea ne gândim în primul rând la transformarea executată de D-l arhitect profesor Duiliu Marcu la construcţia Hotelului „Athené Palace" şi la intenţionata adăogire şi transformarea localului ministerului de Agricultură şi Domenii, proectată de D-l arhitect Profesor N. Nenciulescu. Singură citarea celor două monumentale opere ale arhitecţilor H. Suschind, Goné şi L. Blanc, este suficientă ca să evidenţieze greşala de neiertat care se comite prin desfiinţarea actualului lor aspect. Ambele opere remarcabile ca arhitectură, pure şi reprezentative ca stil, epocale pentru desvoltarea vieţei constructive a timpurilor din urmă la noi sunt lovite de barbara împietate distructivă a modernismului internaţional. O întreită dar inpunisabilă crimă faţă de memoria autorilor, faţă de trecutul nostru şi faţă de sufletul generaţiilor viitoare.

In acelaş trist şir trebue să notăm şi intenţia nu numai a transformării, dar chiar a dărămării Palatului Societăţii Funcţionarilor Publici din Piaţa Victoriei, opera originală a arhitectului N. Mihăescu căruia istaria, imparţială, a arhitecturei româneşti va trebui să-i păstreze un loc de cinste printre înaintaşii deschizători de drumuri nouă.

Este timpul să ne întrebăm, nu numai cu amărăciune, dar şi cu hotărârea de a ne trezi unde mergem şi unde vom ajunge pe acest „povârniş al înstreinării definitive" în „anarhia şi dezordinea care a copleşit cugetul curat românesc după războiu".

Ştiri negre

Luni 4 Iulie prieteni, colegi şi elevi puţini au condus la locul de veci trupul Arhitectului profesor Jean Pompilian, fost preşedinte al Asoc. Arhitecţilor Români şi director general al arhitecturii, Casei Şcoalelor. Despre opera arhitecturală, administrativă şi profesoricească împlinită în decurs de aproape 40 de ani de muncă au vorbit şi rectorul Academiei şi decanul corpului şi administratorul Casei Şcoalelor. Sufletul lui însă a închis cu taină şi neînchipuit de multă modestie perla rară a celei mai nobile şi subtile delicateţi, dublată de o largă bunătate. Opera sa îi va fixa locul în viitorime, iar caracterul său îl situează între cele mai frumoase exemple.

Noi cei din jurul „Arhitecturei" aducem omagiul nostru sincer drept floare pe mormântul proaspăt.

* * *

S'a stins din viaţă colegul nostru arhitect Van Saanen Algi pe neaşteptate.

Era încă în plină putere de muncă.

Absolvent al Şcoalei de Arhitectură din Paris, unde şi-a luat diploma, şi-a început activitatea după războiu. Fiind un pasionat al artei, artist compozitor şi pictor pe lângă arhitect, ştia să prindă asemănarea în câteva trăsături de creion, cum îşi vor aminti mulţi din colegii noştrii prinşi de el la agapele noastre.

A lucrat mult la Ghidigeni şi case particulare. Ultima sa lucrare, în colaborare cu arhitecţi americani, a fost Palatul Telefoanelor, în special decorarea halului dela parter.

Pierdem un bun şi leal camarad.

Rectificări

In numărul 11 al revistei noastre la pagina 13, s'a publicat din greşală Casa C. Cantoniari Str. Pictor Mirea 21 de Arh. Ivaşcu-Cluj, în loc de antrepriza „Ciclop".

* * *

Deasemenea la pagina 24 s'a publicat greşit costul de 5.500.000 lei al construcţiei Maria şi Colonel D. Rădulescu, Str. Visarion 28, în loc de 3.500.000.

Internaţionale

Confederaţia internaţională a Artiştilor Str. Cite Moderne 27, Berchem-Sainte-Agathe (Belgique), invită Societatea Arhitecţilor Români să ia parte la congresul internaţional al asociaţiei de artişti, care se va ţine la Amsterdarm în luna Octombrie.

Comunicând aceasta, Societatea roagă pe colegii cari vor să participe să se înscrie din timp şi să comunice subiectele ce doresc să desvolte în congres sau cari ar dori să fie discutate.

opiniei publice prea înclinată să accepte toate capriciile modei.

Această situaţie ne reaminteşte slova lui Violet le Duc din prefaţa monumentalei sale opere „Dictionnaire de l'Arhitecture" unde spune : „Ce qui constitue les nationalités, c'est le lien qui unit etroitement les differentes periodes de leur existence ; il faut plaindre les peuples renient leur passé, car Il n'y a pas d'avenir pour eux".

Ce minunate lecţii de patriotism real, constructiv, paşnic, profund omenesc, limpede şi simplu, încât ţi se pare că nici nu ar fi posibil nici de gândit altfel. Şi totuşi nu numai gânduri, dar din nefericire şi fapte brutale vin să contrazică această logică minunată a adevărului şi să mineze patrimoniul nostru artistic. Şi pentru ca aspectul să fie şi mai ciudat, protagoniştii acestor idei şi fapte negative sunt chiar dintre profesorii academiei de arhitectură cari vin astfel în categoric confilct ideologic cu rectorul d-niilor-lor. Scriind acestea ne gândim în primul rând la transformarea executată de D-l arhitect profesor Duiliu Marcu la construcţia Hotelului „Athené Palace" şi la intenţionata adăogire şi transformarea localului ministerului de Agricultură şi Domenii, proectată de D-l arhitect Profesor N. Nenciulescu. Singură citarea celor două monumentale opere ale arhitecţilor H. Suschind, Goné şi L. Blanc, este suficientă ca să evidenţieze greşala de neiertat care se comite prin desfiinţarea actualului lor aspect. Ambele opere remarcabile ca arhitectură, pure şi reprezentative ca stil, epocale pentru desvoltarea vieţei constructive a timpurilor din urmă la noi sunt lovite de barbara împietate distructivă a modernismului internaţional. O întreită dar inpunisabilă crimă faţă de memoria autorilor, faţă de trecutul nostru şi faţă de sufletul generaţiilor viitoare.

In acelaş trist şir trebue să notăm şi intenţia nu numai a transformării, dar chiar a dărămării Palatului Societăţii Funcţionarilor Publici din Piaţa Victoriei, opera originală a arhitectului N. Mihăescu căruia istaria, imparţială, a arhitecturei româneşti va trebui să-i păstreze un loc de cinste printre înaintaşii deschizători de drumuri nouă.

Este timpul să ne întrebăm, nu numai cu amărăciune, dar şi cu hotărârea de a ne trezi unde mergem şi unde vom ajunge pe acest „povârniş al înstreinării definitive" în „anarhia şi dezordinea care a copleşit cugetul curat românesc după războiu".

Ştiri negre

Luni 4 Iulie prieteni, colegi şi elevi puţini au condus la locul de veci trupul Arhitectului profesor Jean Pompilian, fost preşedinte al Asoc. Arhitecţilor Români şi director general al arhitecturii, Casei Şcoalelor. Despre opera arhitecturală, administrativă şi profesoricească împlinită în decurs de aproape 40 de ani de muncă au vorbit şi rectorul Academiei şi decanul corpului şi administratorul Casei Şcoalelor. Sufletul lui însă a închis cu taină şi neînchipuit de multă modestie perla rară a celei mai nobile şi subtile delicateţi, dublată de o largă bunătate. Opera sa îi va fixa locul în viitorime, iar caracterul său îl situează între cele mai frumoase exemple.

Noi cei din jurul „Arhitecturei" aducem omagiul nostru sincer drept floare pe mormântul proaspăt.

* * *

S'a stins din viaţă colegul nostru arhitect Van Saanen Algi pe neaşteptate.

Era încă în plină putere de muncă.

Absolvent al Şcoalei de Arhitectură din Paris, unde şi-a luat diploma, şi-a început activitatea după războiu. Fiind un pasionat al artei, artist compozitor şi pictor pe lângă arhitect, ştia să prindă asemănarea în câteva trăsături de creion, cum îşi vor aminti mulţi din colegii noştrii prinşi de el la agapele noastre.

A lucrat mult la Ghidigeni şi case particulare. Ultima sa lucrare, în colaborare cu arhitecţi americani, a fost Palatul Telefoanelor, în special decorarea halului dela parter.

Pierdem un bun şi leal camarad.

Rectificări

In numărul 11 al revistei noastre la pagina 13, s'a publicat din greşală Casa C. Cantoniari Str. Pictor Mirea 21 de Arh. Ivaşcu-Cluj, în loc de antrepriza „Ciclop".

* * *

Deasemenea la pagina 24 s'a publicat greşit costul de 5.500.000 lei al construcţiei Maria şi Colonel D. Rădulescu, Str. Visarion 28, în loc de 3.500.000.

Internaţionale

Confederaţia internaţională a Artiştilor Str. Cite Moderne 27, Berchem-Sainte-Agathe (Belgique), invită Societatea Arhitecţilor Români să ia parte la congresul internaţional al asociaţiei de artişti, care se va ţine la Amsterdarm în luna Octombrie.

Comunicând aceasta, Societatea roagă pe colegii cari vor să participe să se înscrie din timp şi să comunice subiectele ce doresc să desvolte în congres sau cari ar dori să fie discutate.